

**МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE**

**СУЧАСНІ СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ
НАУКИ, ОСВІТИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ**

**MODERN WORLD TRENDS IN THE DEVELOPMENT
OF SCIENCE, EDUCATION AND TECHNOLOGY**

**Збірник тез доповідей
Book of abstracts**

**Частина 1
Part 1**

**19 жовтня 2021 р.
October 19, 2021**

**м. Полтава, Україна
Poltava, Ukraine**

**МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ
INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL
CONFERENCE**

**СУЧАСНІ СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ
НАУКИ, ОСВІТИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ**

**MODERN WORLD TRENDS IN THE
DEVELOPMENT OF SCIENCE,
EDUCATION AND TECHNOLOGY**

**Збірник тез доповідей
Book of abstracts**

**Частина 1
Part 1**

**19 жовтня 2021 р.
October 19, 2021**

**м. Полтава, Україна
Poltava, Ukraine**

УДК 33
ББК 65

Сучасні світові тенденції розвитку науки, освіти та технологій: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 19 жовтня 2021 р.). Полтава: ЦФЕНД, 2021. Ч. 1. 59 с.

У збірнику тез доповідей представлено матеріали учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні світові тенденції розвитку науки, освіти та технологій» з:

Белорусский государственный технологический университет
Відокремлений структурний підрозділ «Любешівський технічний фаховий коледж Луцького національного технічного університету»
Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського
ВСП «Любешівський ТФК Луцького НТУ»
ВСП «ХКТФК НТУ «ХП»
Государственное учреждение образования «Средняя школа №177 г. Минска»
Государственный университет «Одесская политехника»
Донецький державний університет внутрішніх справ
Донецький національний технічний університет
Донецький національний університет імені Василя Стуса
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Запорізький національний університет
Західноукраїнський національний університет
Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України
Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України
Казахский национальный университет имени аль-Фараби
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Київський національний університет будівництва і архітектури
Київський університет імені Бориса Грінченка
Львівський лицей імені Героїв Крут
Львівський національний університет імені Івана Франка
Маріупольський державний університет
Мелітопольський державний педагогічний університет ім. Богдана Хмельницького
Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського
Минский государственный лингвистический университет
Національна академія Державно прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького
Національна дитяча спеціалізована лікарня «ОХМАТДИТ»
Національна медична академія післядипломної освіти ім. П. Л. Шупика
Національний медичний університет ім. О. О. Богомольця
Національний технічний університет України «Київського політехнічного інституту імені Ігоря Сікорського»
Національний університет охорони здоров'я України ім. П. Л. Шупика
Одеський державний аграрний університет
Одеський національний технологічний університет
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Проектна фірма «ARCON»
Рівненський державний гуманітарний університет

**Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні світові тенденції розвитку науки, освіти та технологій»**

Українська академія друкарства
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Університет державної фіскальної служби України
Фаховий коледж «Універсум»
Харківська державна академія дизайну і мистецтв
Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія»
Харківський національний університет будівництва та архітектури
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова
Херсонський державний університет
Хмельницька гімназія № 1 імені Володимира Красицького
Хмельницький національний університет
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

У збірнику тез доповідей висвітлюються результати наукових досліджень з актуальних питань науки, освіти та технологій.

Тематика конференції охоплює актуальні проблеми: педагогічних наук; філологічних наук; архітектури та мистецтвознавства; економічних наук; психологічних наук; медичних наук; біологічних наук; хімічних наук; технічних наук; філософських наук; географічних наук; фізико-математичних наук; політичних наук; фізичного виховання та спорту; державного управління; соціальних комунікацій.

Видання розраховане на науковців, викладачів, працівників органів державного управління, студентів вищих навчальних закладів, аспірантів, докторантів, працівників державного сектору економіки та суб'єктів підприємницької діяльності.

ЗМІСТ
CONTENTS

СЕКЦІЯ 1. ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ SECTION 1. ECONOMIC SCIENCES	8
<i>Архієреєв С. І., Дейниченко К. О.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ СТРАТЕГІЧНИХ АЛЬЯНСІВ В УКРАЇНІ.....	8
<i>Бєну А. В.</i> ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЦІН В УКРАЇНІ.....	9
<i>Варламова І. С., Трішечкін А. О., Мірізізян Г. М.</i> РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ	11
<i>Родіна О. Г., Гусак Х. Б.</i> ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА ТРУДОВУ МІГРАЦІЮ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ	13
<i>Федун І. В.</i> ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ В УКРАЇНІ: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТА ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ.....	15
<i>Токман Д. А.</i> РИЗИКИ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО ПРОГНОЗУ	17
<i>Ералиєва А. Е., Даулієва Г. Р.</i> ЦИФРОВАЯ ЭКОНОМИКА В КОНТЕКСТЕ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ	18
СЕКЦІЯ 2. ХІМІЧНІ НАУКИ SECTION 2. CHEMICAL SCIENCES	22
<i>Кугук В. В.</i> ХІНОЛІН ТА ІЗОХІНОЛІН	22
<i>Воловик Т. М., Килименчук О. О.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ РЕОЛОГІЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ГЕЛЕВОГО МАТРИКСУ ДЛЯ ПРОБІОТИЧНИХ МІКРООРГАНІЗМІВ.....	24

СЕКЦІЯ 3. ЕКОЛОГІЯ SECTION 3. ECOLOGY	26
<i>Заверуха М. В.</i> ПОЛПШЕННЯ СТРУКТУРИ І ЯКОСТІ ҐРУНТУ ЗА ДОПОМОГОЮ СИДЕРАТИВНИХ КУЛЬТУР	26
СЕКЦІЯ 4. ТЕХНІЧНІ НАУКИ SECTION 4. TECHNICAL SCIENCES	28
<i>Кунгурцев А. Б., Кожушан М. Г.</i> ФИЛЬТРАЦИЯ ТОЛКОВАНИЙ ТЕРМИНОВ В ЭЛЕКТРОННОМ СЛОВАРЕ	28
<i>Чернишенко Г. О., Самохвалова А. І.</i> АЗБЕСТ – ПОВІЛЬНИЙ ВБИВЦЯ.....	30
<i>Шмаль О. Ф.</i> ЗВУКОІЗОЛЯЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ	31
СЕКЦІЯ 5. ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ SECTION 5. PHILOSOPHICAL SCIENCES	33
<i>Чебан О. М.</i> РОЛЬ ФІЛОСОФІЇ У ФОРМУВАННІ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ОСОБИСТОСТІ ФАХІВЦЯ-АГРАРІЯ	33
СЕКЦІЯ 6. ГЕОГРАФІЧНІ НАУКИ SECTION 6. GEOGRAPHICAL SCIENCES	35
<i>Заяц В. Д., Мотрюк І. В.</i> ИСПОЛЬЗОВАНИЕ КОНСТРУКТОРА ИНТЕРАКТИВНЫХ ЗАДАНИЙ LEARNINGAPPS НА УРОКАХ ПО УЧЕБНОМУ ПРЕДМЕТУ ГЕОГРАФИЯ ПРИ ОБУЧЕНИИ ЛИЦ С ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ НЕДОСТАТОЧНОСТЬЮ	35
СЕКЦІЯ 7. ПОЛІТИЧНІ НАУКИ SECTION 7. POLITICAL SCIENCE	36
<i>Реган Д. С.</i> ПОЛІТИКА ЗАХИСТУ ФІЗИЧНИХ ТА ЮРИДИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ	36

СЕКЦІЯ 8. ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА СПОРТ	
SECTION 8. PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS.....	38
<i>Филиппов Н. Н.</i>	
ДИНАМИКА ФИЗИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВЛЕННОСТИ СТУДЕНТОВ	38
СЕКЦІЯ 9. СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ	
SECTION 9. SOCIAL COMMUNICATION.....	41
<i>Гірша Ю. І., Ткач Л. М.</i>	
ТРАНСФОРМОВАНЕ СЛУЖБОВЕ ЛИСТУВАННЯ ЯК ІНДИКАТОР ІМІДЖУ ОРГАНІЗАЦІЇ	41
<i>Баглай М. Р.</i>	
МЕДІАГРАМОТНІСТЬ СУСПІЛЬСТВА: ВИКЛИКИ І ЗАВДАННЯ	42
СЕКЦІЯ 10. ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ	
SECTION 10. PEDAGOGICAL SCIENCES.....	44
<i>Гужанова Т. С.</i>	
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	44
<i>Лапишина О. О.</i>	
ПІДГОТОВКА БАКАЛАВРІВ ЛІНГВІСТИКИ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ: ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ	45
<i>Марчук Д. В.</i>	
ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ ГРИ	47
<i>Малецька І. В.</i>	
МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ТВОРЧИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ.....	48
<i>Miroshnichenko V.</i>	
EDUCATION AND EDUCATION AS COMPONENTS OF THE PEDAGOGICAL PROCESS.....	50

Натальчук К.

ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР І ЛЕКСИЧНИХ
ВПРАВ 51

Павлюк В. І.

СТОПІТЕЛІНГ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ЗАКЛАДАХ
ОСВІТИ..... 53

Petliovana L. L.

THE USE OF MOODLE FOR TEACHING ENGLISH 55

Тихонович А. Ю.

СОЗНАТЕЛЬНО-ОРИЕНТИРОВАННЫЙ ПОДХОД В ОБУЧЕНИИ
ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ 57

Яцкевич Л. А.

ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІТЕЙ
СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР 58

Архіреєв С. І.

д.е.н., професор,

професор кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

Дейниченко К. О.

магістрант,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ СТРАТЕГІЧНИХ АЛЬЯНСІВ В УКРАЇНІ

Посилення взаємозв'язку і взаємозалежності держав і компаній, обумовлюють зростання форм взаємодії міжнародних компаній. Міжнародні стратегічні альянси становляться невід'ємним елементом сучасних міжфірмових відносин і активно використовуються фірмами по всьому світу. Останнім часом набувають широкого поширення стратегічні альянси і в Україні, що обумовлює актуальність їх дослідження.

Міжнародні стратегічні альянси є предметом дослідження багатьох зарубіжних та вітчизняних вчених, серед яких Б. Гаррет, Р. Гріффін, Дж. Дайер, Дж. Даннінг, Д.М. Дмитрієва, Г. Дугінець, А.О. Знаменський, А.О. Касич, А.В. Козаченко, К. Ніжейко, О.В. Охріменко, М. Портер, М. Пастей, О.С. Степанова, Л.Є. Шульженко та інші. Не зважаючи на численні публікації, проблеми формування міжнародних стратегічних альянсів в Україні залишаються відкритими.

За результатами дослідження стратегічних альянсів, що укладаються в світі, проведеного Бостонською консалтинговою групою, було встановлено, що серед лідерів ефективних угод найвищий рівень надприбутковості мають альянси у галузі фармацевтики, біотехнології, програмного забезпечення та послуг; медичного обладнання та послуг; їжі та напоїв, виробів з тютюну [3].

Досліджуючи міжнародні стратегічні альянси в ІТ-сфері, Дугінець Г. і Ніжейко К. зазначають, що в Україні домінантними формами стратегічних альянсів виступають спільні підприємства та аутсорсинг [1, с.43].

Транснаціональні корпорації виступають активним суб'єктом формування міжнародних стратегічних альянсів у світі. У формуванні в Україні міжнародних стратегічних альянсів беруть участь українські транснаціональні корпорації, а також вітчизняні потужні бізнес-структури.

Українські підприємства при вступі до міжнародних стратегічних альянсів найчастіше переслідують такі основні цілі: вихід на нові ринки збуту, отримання доступу до технологій, модернізація виробництва, зниження ризику, покращення іміджу, навчання персоналу, розширення знань тощо [2, с. 428].

Серед проблем формування міжнародних стратегічних альянсів з іноземними партнерами українським компаніям слід виділити проблеми економічного характеру, правового, складнощі, пов'язані з відмінностями національних та корпоративних культур, міжфірмової взаємодії.

Вітчизняним компаніям важко досягти рівності з іноземними партнерами, вступаючи у міжнародні стратегічні альянси, особливо з транснаціональними корпораціями, а відтак, існує великий ризик поглинання українських компаній.

Зазвичай іноземні транснаціональні корпорації беруть участь у стратегічних альянсах з метою спрощення виходу на український ринок, а вітчизняні компанії – для отримання доступу до ресурсів та технологій, збільшення виробничих потужностей та обсягів виробництва, проведення спільних НДДКР, більш глибокої інтеграції у систему світогосподарських зв'язків. За таких умов взаємодія у рамках міжнародних стратегічних альянсів є нерівноправною – вітчизняні компанії виступають більш зацікавленою стороною альянсу та другорядним партнером зі значно меншим ступенем впливу. Хоча останнім часом у взаємодії в межах міжнародних стратегічних альянсів спостерігаються й окремі позитивні зрушення – все більше з'являється альянсів, орієнтованих на здійснення спільних НДДКР, спільну діяльність у третіх країнах, а також підтримку іноземних партнерів у виході українських транснаціональних корпорацій на ринки інших країн світу [4, с. 71].

Розроблено методичний підхід до процесу формування міжнародних стратегічних альянсів і рекомендовано до впровадження таку послідовність його етапів: формулювання мети створення міжнародного стратегічного альянсу; оцінка особливостей цільового сегменту (підсектору) ринку, оцінка альтернативних форм міжфірмової кооперації; оцінка особливостей країни цільового орієнтування та країн походження потенційних партнерів; вибір партнера або партнерів; переговори з партнерами і укладання угоди.

Таким чином, міжнародні стратегічні альянси останнім часом набувають свого поширення як у світі, так і в Україні. Вони несуть як додаткові можливості, так і загрози. Для формування успішних міжнародних стратегічних альянсів доцільно використовувати розроблений методичний підхід і дотримуватися запропонованої послідовності етапів процесу його формування.

Список літератури

1. Дугінець Г., Ніжейко К. Міжнародні стратегічні альянси: співпраця компаній в ІТ-сфері. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2020. № 6. С. 35–47.
2. Махова Г.В. Стратегічні альянси підприємств в Україні: передумови формування та перспективи розвитку. *Формування ринкової економіки* :зб. наук. пр.: в 2 ч. / [редкол.: А. Ф. Павленко та ін.]. Київ: КНЕУ, 2008. Ч. II. С. 425-433.
3. Отчет о слиянии и поглощении за 2020 год: рост числа альтернативных сделок. *Бостонская консалтинговая группа*: [сайт]. URL:<https://www.bcg.com/publications/2020/mergers-acquisitions-report-alternative-deals-gain-traction>
4. Охріменко О.В. Вхідження українського бізнесу до стратегічних альянсів ТНК. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип.3. С. 66–71.

УДК 338.5

Бєну А. В.

студентка 3 курсу

ННІ економіки, оподаткування та митної справи
Університет державної фіскальної служби України

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЦІН В УКРАЇНІ

Державна цінова політика - це сукупність принципів та методів діяльності органів державної влади спрямованих на забезпечення:

- рівних економічних умов для функціонування суб'єктів господарювання;
- збалансованості ринку товарів і послуг;
- протидії виникненню монополізма;
- справедливого співвідношення цін на промислові та сільськогосподарські товари;
- підвищення якості товарів;
- соціальних гарантій [1, с.196].

Аналіз наслідків, меж та методів втручання органів державної влади у процес ціноутворення на товарних ринках України, оцінка їх ефективності – найактуальніші питання, що турбують суспільство останнім часом, адже винайти баланс між інтересами споживачів, що вважають ціни на продукцію занадто високими та виробників, що не покривають виробничих витрат, вкрай важко. Пом'якшення цього цінового антагонізму – ключова проблема державної політики цін [2, с.51].

Мета державного регулювання цін у будь-якій країні зазвичай залежить від багатьох чинників: національних особливостей, кліматичних умов, наявності сировини, матеріалів, політичної ситуації в країні, становища держави у світовому поділі праці.

Державне регулювання ціноутворення здійснюється методами прямого і непрямого регулювання.

Методи прямого регулювання цін - це адміністративне втручання держави в діяльність суб'єктів господарювання [1, с.200].

Продавці зазвичай використовують такі форми цін, як вільні, державні фіксовані, державні регульовані ціни.

1. Вільні ціни.

Держава встановлює методологію ціноутворення та контролює виконання нормативних вимог.

Використовуються такі форми державного регулювання: заборона на цінову дискримінацію, заборона на демпінг, заборона на горизонтальне фіксування цін, заборона на вертикальне фіксування цін.

1) Державні фіксовані ціни. Держава встановлює ціни.

Форми державного регулювання: Державні преїскуранти цін «Заморожування» ринкових вільних цін, фіксування монопольних цін.

2) Державні регульовані ціни. Держава встановлює обмежувачі для цін.

Форми державного регулювання: обмеження рівня цін, обмеження надбавок чи коефіцієнтів до преїскуранту цін, встановлення граничних значень елементів ціни, встановлення граничного рівня підвищення цін, державний контроль за цінами монополістів [2, с.175].

Видно, що до основних форм державного прямого регулювання відносять:

- тотальне заморожування цін;
- заморожування цін на окремі товари;
- встановлення фіксованих цін;
- встановлення меж росту цін;
- встановлення граничної норми рентабельності;
- встановлення граничних розмірів торговельних надбавок;
- встановлення рекомендованих цін;

Державне регулювання цін в Україні здійснюють Центральні органи виконавчої влади, Рада Міністрів Автономної Республіки Крим, обласні і місцеві державні

адміністрації. Координація і контроль за дотриманням дисципліни встановлення цін покладені на Державну комісію з контролю за цінами, Державну податкову адміністрацію, відділи контролю за цінами при обласних державних адміністраціях та ін. Ці самі органи контролюють процеси ціноутворення у взаємодії з профспілками, Антимонопольним комітетом, управліннями у справах захисту прав споживачів, об'єднаннями споживачів.

Державне регулювання цін в Україні може включати також заходи судового характеру. В разі виникнення протиріч з питань встановлення цін, вони можуть вирішуватися в судовому (арбітражному) порядку [3, с.74].

Одним з найважливіших завдань прямого державного регулювання цін є забезпечення такого співвідношення монополії і конкуренції, яке не приводить до руйнівних наслідків в економіці.

Список літератури

1. Агаєєв Є. Я., Шахматова Т. В., Піча С.В. Ціноутворення: теорія та практикум: нав. посіб. Львів: Новий Світ-2000, 2012. 374 с.
2. Дайновська С.М. Ціноутворення: підручник. Київ: Центр учб. л-ри, 2009. 320 с.
3. Кирильук О.В. Теорія ціноутворення: нав. посіб. Полтава: ПУЕТ, 2015. 186 с.

Варламова І. С.

доктор ек. н., доцент, професор
кафедри обліку та оподаткування,
Запорізький національний університет,

Трішечкін А. О.

студент,
Запорізький національний університет,

Мірізіян Г. М.

студент,
Запорізький національний університет

РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Найголовнішою системою контролю за наявністю та рухом бюджетних і позабюджетних коштів у бюджетних установах є бухгалтерський облік. Доходи, видатки і результати виконання кошторису виступають основними об'єктами обліку у державному секторі. Останні роки характеризуються значним збільшенням наукових досліджень пов'язаних з темою удосконалення організації та ведення бухгалтерського обліку у державному секторі. Одним із ключових напрямів у проведених наукових дослідженнях є проблемні аспекти обліку, подання та складання фінансової та бюджетної звітності, через реформування та впровадження в державному секторі національних стандартів на основі міжнародних.

Модернізацію усієї системи бухгалтерського обліку в державному секторі було розпочато з метою переходу на єдині принципи ведення бухгалтерського обліку, формування та складання фінансової звітності, які базуються на міжнародних стандартах. Зміни торкнулися усіх суб'єктів державного сектору – розпорядників бюджетних коштів, державних цільових фондів, органів державного казначейства. Реформування протягом останніх років характеризується великою кількістю затверджених та впроваджених нових

**Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні світові тенденції розвитку науки, освіти та технологій»**

нормативно-правових документів. Так, перші Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі (НП(С)БОДС) 9 стандартів набрали чинності з 01.01.2015 року, а друга частина з 10 стандартів – з 01.01.2017 року. Слід зазначити, що майже усі положення (стандарти) постійно підлягають оновленню та внесенню змін. У таблиці 1 досліджено Нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку в державному секторі згідно з останніми змінами [2]. НП(С)БОДС закріплено принципово нові методологічні та методичні підходи бухгалтерського обліку в секторі державного управління, що максимально наближені до світових облікових підходів. Сфера застосування НП(С)БОДС – усі суб'єкти бухгалтерського обліку в державному секторі [1].

Таблиця 1

Нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку в державному секторі

Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі	Затверджено Наказом Міністерства фінансів України	Дата останньої зміни, внесеної згідно з Наказом Міністерства фінансів України
101 «Подання фінансової звітності»	28.12.2009 № 1541	№ 940 від 27.11.2018
102 «Консолідована фінансова звітність»	24.12.2010 № 1629	№ 940 від 27.11.2018
103 «Фінансова звітність за сегментами»	24.12.2010 № 1629	№ 52 від 08.02.2019
105 «Фінансова звітність в умовах гіперінфляції»	25.01.2012 № 52	№ 1135 від 23.12.2016
121 «Основні засоби»	12.10.2010 № 1202	№ 432 від 20.07.2020
122 «Нематеріальні активи»	12.10.2010 № 1202	№ 664 від 23.07.2015
123 «Запаси»	12.10.2010 № 1202	№ 571 від 13.06.2017
124 «Доходи»	24.12.2010 № 1629	№ 571 від 13.06.2017
125 «Зміни облікових оцінок та виправлення помилок»	24.12.2010 № 1629	№ 1163 від 25.11.2014
126 «Оренда»	24.12.2010 № 1629	–
127 «Зменшення корисності активів»	24.12.2010 № 1629	№ 1163 від 25.11.2014
128 «Зобов'язання»	24.12.2010 № 1629	№ 44 від 27.01.2021
129 «Інвестиційна нерухомість»	24.12.2010 № 1629	–
130 «Вплив змін валютних курсів»	11.08.2011 № 1022	№ 1135 від 23.12.2016
131 «Будівельні контракти»	29.12.2011 № 1798	№ 1219 від 29.12.2015
132 «Виплати працівникам»	29.12.2011 № 1798	№ 1163 від 25.11.2014
133 «Фінансові інвестиції»	18.05.2012 № 568	№ 1135 від 23.12.2016
134 «Фінансові інструменти»	18.05.2012 № 568	–
135 «Витрати»	18.05.2012 № 568	№ 571 від 13.06.2017
136 «Біологічні активи»	15.11.2017 № 943	–

Джерело: таблицю складено авторами на основі [2]

З 2017 року також набрав чинності новий план рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі № 1203. Основною відмінністю нового Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі є те, що він призначений для обліку діяльності всіх без виключення суб'єктів господарювання державного сектору: бюджетних установ, державних цільових фондів і органів Казначейства України з питань виконання бюджетів. Особливістю нового Плану рахунків є те, що вперше введено 4-значні коди рахунків замість 3-значних. При цьому цифри балансового рахунку визначають наступне [3]:

- перша цифра балансового рахунку означає клас рахунків;
- друга – номер синтетичного рахунку;
- третя – ідентифікатор суб'єкта державного сектору;
- четверта – номер субрахунку.

Нова будова Плану рахунків дає можливість консолідувати інформацію в межах усієї бюджетної системи України, а також з більшою точністю забезпечує порівнянність показників системи державних фінансів України.

Система реформування бухгалтерського обліку в бюджетних установах характеризується не тільки позитивними моментами, але й тими, що визначають невирішені проблемні аспекти. Так, наприклад, вагомим складником Стратегії модернізації є створення уніфікованого програмного продукту для використання суб'єктами державного сектору, а також визначення сутності та значення управлінського обліку у фінансово-господарській діяльності бюджетних установ [3].

Отже, аналізуючи результати реалізації Стратегії модернізації, можна з впевненістю стверджувати, що бухгалтерський облік в бюджетних установах наблизився до світових облікових позицій. Подальше запровадження до практики напрямів Стратегії модернізації буде сприяти формуванню інформаційно-аналітичної підсистеми управління державними фінансами та сприятиме подальшій інтеграції України у світовий економічний простір.

Список літератури

1. Акімова О. В., Гаврилюк Л. О. Проблеми бухгалтерського обліку в державному секторі в умовах модернізації. *Научний вестник ДГМА*. № 2 (23Е), 2017. С. 127 – 132. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/30_2_2018/31.pdf.
2. Міністерство фінансів України. Нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку в державному секторі. URL: <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja>.
3. Мінка В. Ф., Підпригора І. В. Аспекти реформування бухгалтерського обліку в бюджетному секторі. *Причорноморські економічні студії*. Випуск 30-2. 2018. С. 142 – 145. URL: [http://www.dgma.donetsk.ua/science_public/science_vesnik/%E2%84%962\(23%D0%95\)_2017/article/23.pdf](http://www.dgma.donetsk.ua/science_public/science_vesnik/%E2%84%962(23%D0%95)_2017/article/23.pdf).

УДК 314.74

Родіна О. Г.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин,
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника,

Гусак Х. Б.

студентка,
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА ТРУДОВУ МІГРАЦІЮ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ

Україна традиційно входить до списку провідних постачальників робочої сили, є лідером у Європі за кількістю працездатного населення, яке працює за кордоном. За оцінками експертів, за межами України працює від трьох до п'яти млн українців. Пандемія COVID-19 глибоко та далекосяжно вплинула на мігрантів і на міграційні моделі на місцевому та глобальному рівнях. Міграційні реалії обумовлюють проблеми не лише для

окремих осіб, а й для людської спільноти в цілому. Ці та інші проблеми окреслили актуальність дослідження.

Питання трудової міграції у контексті пандемії COVID-19 поєднує кілька аспектів: економічні наслідки протиепідемічних обмежень, міграційний вимір посилення контролю на кордоні та заборона руху, людський вимір соціального та медичного захисту іноземних працівників, антидискримінаційні заходи тощо [1]. Пандемія не зупинила міграцію, вона продемонструвала, що в жодних умовах рух населення не вдасться зупинити, суттєво обмежити його інтенсивність – так, але міграційні процеси локалізувати неможливо. Криза ще більше погіршила глобальний економічний дисбаланс та посилила тиск на людей, що залучені до міграційних процесів. Мігранти першими відчували на собі руйнівні наслідки COVID-19 для економіки, по них жорстко вдарило обмеження функціонування сервісів, зупинка підприємств, зростання безробіття. Особливо болісною соціально-економічна криза видалася для тих, хто був зайнятий у тіньовому секторі, працював без належних дозволів, тобто не був охоплений системою соціального страхування та не міг розраховувати на соціальну допомогу [2].

Вплив пандемії COVID-19 на українську економіку призвів до ряду таких змін на вітчизняному ринку праці: зниження економічної активності і обмеження руху, затримка інвестиційних процесів, зменшення кількості робочих місць, зниження рівня зайнятості, поширення неповної та неформальної зайнятості, зростання рівня безробіття, зниження рівня оплати праці, зменшення кількості українців, що працюють за кордоном (трудова міграція); зменшення доходів населення України від продажу своєї робочої сили та самозайнятості через зменшення зарплати, втрати роботи та доходів фізичних осіб-підприємців [3].

Негативні наслідки пандемії розгортаються на тлі численних невдач уряду України, масштабних корупційних скандалів та олігархів, які контролюють стратегічні сфери економіки. Нинішня ситуація є для нас і можливістю переосмислити саме регулювання міграції. Для зменшення впливу пандемії COVID-19 необхідно є розробка ефективної національної політики, що сприятиме регульованій міграції та забезпечуватиме вигоду від організованої трудової міграції. Також доцільним бачиться створення механізму координації для сприяння співпраці між міністерствами та державними органами, відповідальними за впровадження політики управління міграцією та законодавчих положень, щоб забезпечити врахування впливу COVID-19 на мігрантів. Але найбільш актуальним завданням, яке стоїть перед державою, є відновлення економіки, створення належних умов для використання трудового та інтелектуального потенціалу тих, хто повернувся, в інтересах розвитку країни, що є єдиним запобіжником відпливу населення за кордон.

Список літератури

1. Кульчицька К., Кравчук П., Сушко І. Трансформації трудової міграції з України до ЄС під час пандемії COVID-19. URL: <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/17320.pdf>.
2. Малиновська О. Міграція і коронакриза. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-07/gazeta-migraciya-12.pdf>.
3. Кулицький С. Український ринок праці під впливом пандемії COVID-19: стан та оцінка перспектив розвитку. URL: <http://nbuviap.gov.ua/images/ukraine/2020/ukr12.pdf>.
4. Подолання наслідків впливу COVID-19 на мобільність населення. URL: https://iom.org.ua/sites/default/files/iom_ukraine_covid19_migration_messages_ukr.pdf.

УДК 657.1.011

Федун І. В.

студентка 4 курсу, спеціальність
«Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Немировська О. В.

к.е.н., доцент кафедри економічної кібернетики,
Університет державної фіскальної служби України

ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ В УКРАЇНІ: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТА ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ

Потреба в запровадженні електронного документообігу є важливою з розвитком сучасних технологій, адже дана система підвищує якість роботи виконавців, відстежує переміщення паперових документів у середині установи, забезпечує підготовку документів у зазначені терміни, а також здійснює контроль дотримання порядку.

Питаннями проблем організації електронного документообігу, юридичної обґрунтованості електронних документів, захисту електронних документів займалися такі вчені, як М.В. Ларін, Ф.Ф. Бутинець, В.П. Завгородній, С.В. Івахненко та ін. Проте низка важливих проблем, пов'язаних із запровадженням електронного документообігу, потребує подальшого дослідження [1].

В Україні використання електронних документів регулюється на підставі Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» [5].

За даними ООН у 2008 році Україна посідала 41 місце у рейтингу серед 193 країн за рівнем готовності до електронного уряду за індексом EGDI. У 2010 році – змістилась на 13 позицій нижче, тим самим посівши 54 місце; у 2012 році рейтинг знизився ще на 14 позицій – 68 місце, а 2014 року – спустилась ще на 19 позицій та посіла 87 місце. У 2018 році Україна трохи покращила свої позиції та піднялась на 82 місце; нарешті у 2020 році – 69 місце в світі. Тобто Україна лише почала потроху підніматися у загальносвітовому рейтингу щодо розвитку цифрового урядування, що в свою чергу передбачає впровадження електронного документообігу на підприємствах, в установах та організаціях, у тому числі й в органах державної влади [2].

У 2016 році започатковано юридично значимий електронний документообіг між центральними органами виконавчої влади. За даними Державного агентства з питань електронного урядування України (яке у вересні 2019 р. реорганізовано у Міністерство цифрової трансформації) у 2018 році 193 органи влади було підключено до системи електронної взаємодії органів виконавчої влади. Станом на січень 2019 року електронна міжвідомча взаємодія впроваджена у 673 організаціях.. З 2020 року всі законопроекти створюються в єдиній автоматизованій СЕД. Представники усіх трьох суб'єктів законодавчої ініціативи матимуть електронні кабінети в системі та можливість переглядати, створювати, редагувати та погоджувати проекти документів відповідно до повноважень. На електронні документи, створені в єдиній автоматизованій системі, накладається кваліфікований електронний підпис (КЕП) [2].

Перевагами електронного документообігу є: підвищення оперативності, своєчасності, точності, прозорості, ефективності реалізації бізнес-процесів. Це дозволяє

зменшити часові, трудові та фінансові витрати, пов'язані з опрацюванням інформації й документації, а також мінімізувати ризики, викликані впливом людського фактора. Водночас недоліками електронного документообігу є необхідність відповідного програмного забезпечення для кожного суб'єкта ринку [3].

Дієва організація документообігу в Україні є нагальною потребою, адже з розвитком новітніх технологій необхідно вдосконалювати СЕД. Необхідно переглянути Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» та внести зміни стосовно організації електронного документообігу, також слід звернути увагу і на програмне забезпечення в установах, щоб в подальшому уникнути проблем з функціонуванням СЕД.

Серед чинників, які обов'язково слід врахувати перед впровадженням СЕД виділимо такі :

- зміни в організаційній структурі;
- розробка процесів, що впливають на нові інструменти;
- впорядкування та спрощення адміністративних завдань;
- перегляд інформаційних схем та процесів прийняття рішень;
- оцифрування архівних паперових документів тривалого та постійного зберігання;
- навчання та залучення персоналу.

Усе це сприятиме прозорості державних органів та полегшить доступ різних споживачів до потрібної інформації [2].

Для розмежування повноважень і контролю за доступом до документів пропонується

визначити види доступу, а саме:

- повний контроль над документом;
- право редагувати, але не знищувати документ;
- право створювати нові версії документа, але не редагувати його;
- право анотувати документ, але не редагувати його і не створювати нові версії [4].

Отже, можна впевнено зазначити, що впровадження електронного документообігу впливає на покращення організації як облікового процесу так і забезпечує генерування достовірної облікової інформації, полегшує роботу працівників та значно економить час.

Список літератури

1. Електронний документообіг в Україні: сучасний стан, проблеми щодо його повного впровадження, та шляхи їх вирішення [Електронний ресурс] / В. О. Йовик, В. В. Семенюк. – Режим доступу: http://www.legalactivity.com.ua/index.php?option=%20com_content&view=article&id=1032%3A18051516&catid=122%3A20515&Itemid=144&lang=ru
2. Копняк К. В., Покин'ячерда В. В. Електронний документообіг в публічному управлінні: проблеми впровадження, переваги та перспективи. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 10.
3. Корольок Т., Кравчук Н., Карп І. Стан та тенденції розвитку організації документообігу в інформаційній системі управління підприємством. *Галицький економічний вісник*. 2020. Том 67. № 6. С. 79-89.
4. Місце електронного документообігу в загальній системі діловодства. [Текст] : бібліографія / Людмила Асанова // Підприємництво, господарство і право. - 2021.
5. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.03 р. N 851-IV, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/851-15>.

Токман Д. А.
студентка гр. ФІКМ-21а,
Донецький національний технічний університет

РИЗИКИ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО ПРОГНОЗУ

Ситуація в економіці у 2021 році продовжує перебувати під впливом розповсюдження пандемії COVID-19 на тлі поширення нових штамів коронавірусу, триваючої кампанії вакцинації та зростаючого рівня адаптації суспільства до існування в нових умовах. Найбільші відхилення поточного стану економіки та очікуваних показників пов'язані із суттєвими розбіжностями у показниках зовнішнього сектору економіки (зокрема, світових цін на ключові товари вітчизняного експорту), які є припущенням для макроекономічного прогнозу. На дещо гірші, ніж очікувалось раніше, показники розвитку економіки у I півріччі 2021 року вплинули:

– запровадження карантинних обмежень на початку року (упродовж I кварталу 2021 року в Україні було впроваджено черговий «локдаун» (з 08 по 24 січня включно), перехід до норм адаптивного карантину (лютий – перша декада березня) та чергове посилення карантинних заходів в окремих регіонах наприкінці березня;

– розповсюдження пандемії на тлі виникнення нових штамів вірусу та затримок із початком кампанії вакцинації;

– більш пізній старт збиральної компанії у сільському господарстві у поточному році. Разом з тим більша частина ризиків, пов'язаних із змінами у макроекономічному середовищі, які були ідентифіковані під час розроблення бюджету на 2021 рік, не справдилась, або справдилась лише частково, і суттєвого впливу на макроекономічну ситуацію у поточному році не мала. Детальний опис справдження макроекономічних ризиків у поточному році наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Матриця справдження ризиків, пов'язаних із змінами у макроекономічному середовищі

№ з/п	Ризики, зазначені у минулорічній оцінці фіскальних ризиків	Справдження
1	2	3
1.	Значне зниження обсягів транзиту природного газу з Російської Федерації територією України Оцінка впливу «мінус» 0,6 в. п.	Частково справдилось. На фоні будівництва нових транзитних потужностей спостерігається поступове зниження обсягів транзиту природного газу територією України. Так, після запуску Турецького Потіку 1 та 2 транзит до Туреччини, Греції та Болгарії повністю перейшов з України до нових газогонів. А з 01 квітня 2021 року і постачання газу до Румунії повністю забезпечується зі сторони Болгарії через Турецький Потік 2. Однак відтермінування реалізації Північного потоку 2 та наявність чинного контракту між «Нафтогазом» та «Газпромом» до 2024 року не дозволяє повністю перенести транзит природного газу з території України на інші газогони. За даними ТОВ «Оператор ГТС України», транзит природного газу через газотранспортну систему України в січні – червні 2021 року становив 21,7 млрд куб. м, що на 13% менше ніж за аналогічний період 2020 року (24,9 млрд куб. м).

**Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні світові тенденції розвитку науки, освіти та технологій»**

Продовж. табл. 1

1	2	3
2.	Посилення гібридних загроз національній економіці з боку Російської Федерації Оцінка впливу «мінус» 0,2 в. п.	Не справдилось.
3.	Формування суттєвого дисбалансу на ринку праці, скорочення зайнятості Оцінка впливу «мінус» 1,1 в. п.	Частково справдилось. У I кварталі 2021 року на ринок праці все ще негативно впливало тимчасове обмеження економічної діяльності певних секторів, та, відповідно, зменшення попиту на певні товари й послуги вітчизняних підприємств в Україні та за кордоном, що відповідним чином зменшувало потребу в робочій силі. Так, бізнес обережно ставився до найму працівників, а люди – до пошуку роботи через негативні очікування щодо нових хвиль пандемії та пов'язаних з ними обмежень. Водночас криза, спричинена COVID-19, здійснила революцію на ринку праці України та світу, активізуючи розширення різних варіантів віддаленої роботи. Також відбувалося збереження трудових прав за працівниками та прав внутрішньо переміщених осіб у період дії карантинних обмежень, що певним чином пом'якшувало ситуацію на ринку праці.
4.	Дефіцит зовнішнього фінансування та звуження доступу до міжнародних ринків капіталів Оцінка впливу «мінус» 0,7 в. п.	Не справдилось. Монетарне пом'якшення з боку ключових центробанків світу значно покращило умови та доступ країн з економікою, що розвивається, до міжнародних ринків капіталу.
5.	Отримання низького врожаю зернових культур. Оцінка впливу «мінус» 0,9 в. п.	Не справдилось.

Джерело: Міністерство економіки України

Список літератури

1. Міністерство економіки України [URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>]

УДК 338.24

Ералиева А. Е.

Высшая школа Экономики и Бизнеса,
3 курс PhD,
Казахский национальный университет
имени аль-Фараби,

Даулиева Г. Р.

к.э.н., доцент, и. о. профессора,
Казахский национальный университет
имени аль-Фараби

ЦИФРОВАЯ ЭКОНОМИКА В КОНТЕКСТЕ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ

Пандемия COVID-19 коренным образом изменила повседневную жизнь людей и показала, насколько важны цифровые технологии в дальнейшем развитии любого государства и благополучии общества. Весь мир перешел в онлайн формат, обучение, работа, торговля и ведение бизнеса, получение государственных услуг и даже медицинские услуги могут быть получены дистанционно благодаря цифровым технологиям. Основная

идея цифровой экономики это переход на новые системы экономических, культурных и социальных отношений, основанных на информационных технологиях в контексте глобализации рынка и устойчивого развития. Однако в соответствии с современными представлениями о развитии глобальной экономики, одного только развития цифровой экономики недостаточно, необходимо также уделять внимание проблемам экологической устойчивости. Для достижения целей устойчивого развития необходимо значительное преобразование экономических, социальных, политических и финансовых систем, которые на сегодняшний день управляют обществом. Цифровая экономика может придать значительный импульс развитию в данном направлении и способствовать внедрению принципов устойчивости во всех сферах деятельности людей. К сожалению, наряду с позитивным влиянием, цифровая экономика несет также ряд отрицательных последствий.

Всемирная комиссия по окружающей среде и развитию определяет устойчивое развитие, как развитие, отвечающее потребностям настоящего, не ставя под угрозу возможность будущих поколений, удовлетворять свои собственные потребности. В соответствии с данным определением, устойчивое развитие состоит из двух концепций: потребностей и ограничений [1]. Первая концепция предполагает, что необходимо уделять первостепенное значение развивающимся и бедным странам, а вторая концепция содержит идею ограничений, которые налагают современные технологии, производство, социальная организация, на способность окружающей среды удовлетворять настоящие и будущие потребности.

На рис. 1 рассмотрены три направления, которыми образована концепция устойчивого развития [2].

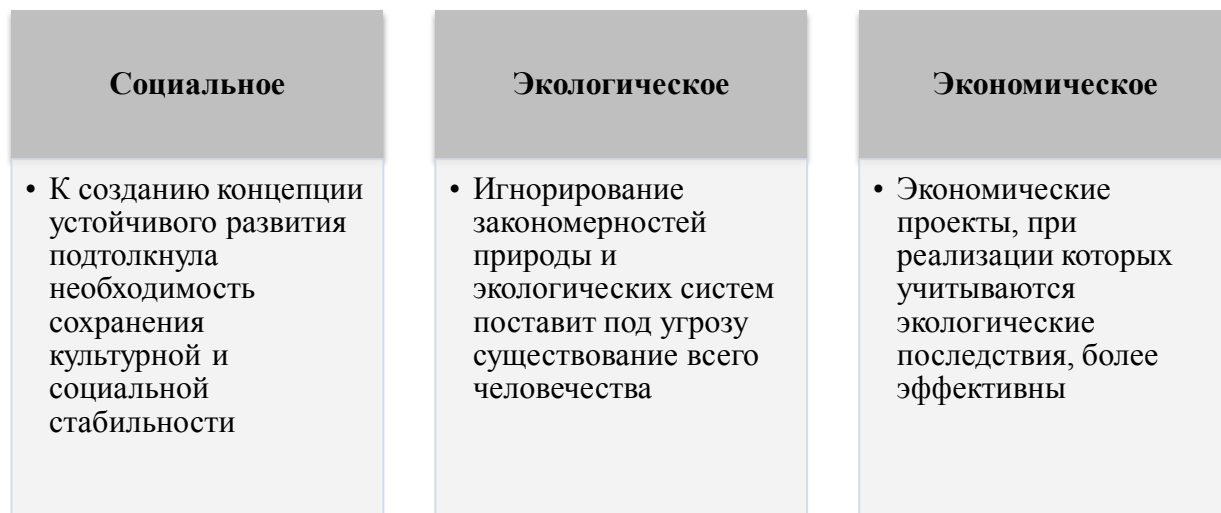

Рис. 1. Направления устойчивого развития

Источник: [2]

Целями концепции устойчивого развития являются обеспечение благополучия людей во всем мире, их безопасности, удовлетворение материальных потребностей, их здоровье, а также свобода выбора и действий. Баланса между экономическим ростом и экологической устойчивостью можно добиться при помощи политики и стратегий, которые уравновешивают развитие общества и сохранение окружающей среды и решающую роль в этом играют цифровые технологии [3].

В соответствии с исследованием Глобальной инициативы по обеспечению устойчивости (GeSI), возможная динамизация достижения целей устойчивого развития путем применения цифровых технологий находится на уровне 23%.

Влияние развития цифровой экономики на экологические системы также доказано множеством исследовательских работ 1990-х и 2000-х годов [4].

К примеру, С.Кохен и Б.Делонг отмечают присутствие цифровизации во всех сферах деятельности человека и предлагает уделить внимание вопросам влияния цифровой экономики на окружающую среду [4]. В отчете Deloitte изложен анализ влияния технологий на достижение целей устойчивого развития с помощью более 500 тематических исследований [5]. Беркхаут и Хертин изучали влияние цифровых технологий на окружающую среду, и выявили как положительное, так и отрицательное воздействие [6]. Джилс и Смит в своем исследовании пишут об упрощении исследований воздействия на окружающую среду, что приводит к неудачным технологическим перспективам. Миллер и Уилсдон предлагают концепцию «устойчивой цифровой экономики», отмечая возможность решения экологических проблем при помощи цифровой экономики [8].

Все исследования в данной сфере очень важны, так как они дают необходимую информацию для определения направлений развития цифровой экономики, формирования стратегических целей и политик, для того, чтобы получить максимальный положительный эффект от цифровизации в контексте устойчивого развития и минимизировать ее негативное влияние на окружающую среду.

Рассмотрим примеры положительного и отрицательного воздействия цифровой экономики на устойчивое развитие:

Таблица 1

Положительное и отрицательное влияние цифровой экономики на устойчивое развитие

Положительное влияние	Отрицательное влияние
1	2
При помощи цифровых технологий можно автоматизировать многие процессы, а также проанализировать и оптимизировать использование ресурсов, материалов и энергии в различных отраслях для минимизации негативного воздействия на климат, сокращения вредных выбросов, сохранения экосистем суши и морей.	Увеличение объемов производства и увеличение отраслей промышленности, вызванные цифровым прогрессом, вредят экологии. Загрязнение окружающей среды, вызванное применением современных технологий, способствует глобальному потеплению. Выбросы огромного количества промышленных отходов в моря и реки, выбросы токсичных газов в атмосферу приводят к загрязнению окружающей среды.
Повышение качества жизни людей, за счет облегчения и ускорения доступа к информации и знаниям, возможности получать образование и работать дистанционно, получать государственные, медицинские и прочие услуги онлайн и так далее.	Сокращение рабочих мест. Многие рабочие места могут исчезнуть при дальнейшем развитии цифровой экономики, так как многие процессы в традиционных отраслях будут автоматизированы.
Одна из целей устойчивого развития это «Мир, правосудие и эффективные институты». Цифровизация поможет повысить прозрачность и транспарентность всех процессов и операций, обеспечить возможности контроля и мониторинга.	Увеличение уровня киберпреступности. Скорость внедрения и применения цифровых технологий опережает скорость принятия необходимых мер безопасности для предотвращения киберпреступности.
Замена сырья и материалов на безопасные, возобновимые ресурсы. Переход от «Ресурсоемкой экономики» к «Зеленой экономике», которая позволит снизить экологические риски, дефициты и уменьшить социальное неравенство.	Появляются риски личностной, экологической и социальной деградации населения, что проявляется в снижении способности к критическому анализу, появлению клипового сознания. Если рассматривать корреляцию развития цифровой экономики с уровнем психических заболеваний, то можно отметить прямо пропорциональную зависимость.

1	2
Повышение эффективности переработки и вторичного использования отходов производства, материалов, воды и прочих ресурсов.	Появление цифрового неравенства внутри стран и между ними. Отставание развивающихся стран по темпам и масштабам развития цифровой экономики может привести к тому, что эти страны останутся в стороне от научно-технического прогресса, в связи с чем конкурентоспособность и безопасность таких стран будут под вопросом. Цифровое неравенство также наблюдается и внутри государства. Например, в Казахстане жители отдаленных регионов все еще не имеют доступа или имеют ограниченный доступ к современным информационным и цифровым технологиям. Также большой проблемой, создающей цифровое неравенство, является цифровая неграмотность населения в некоторых регионах страны.
При эффективном управлении развитием цифровой экономики можно достичь таких целей устойчивого развития как: ликвидация нищеты и голода, создание устойчивых городов и населенных пунктов, доступ к чистой воде, создание недорогостоящей и чистой энергии и т.д.	Отсутствие определения границ взаимной ответственности государства, общества, бизнеса и отдельной личности.

Источник: составлено автором на основе Доклада о целях в области устойчивого развития [8; 9]

Цифровизация экономики и устойчивое развитие - это фундаментальные концепции, которые имеют глубокие последствия для всего человечества, воздействуя на отношения между странами, обществами и экономиками. Многие ученые, научные центры и аналитики со всего мира отмечают значительный вклад цифровизации в достижение целей устойчивого развития. Однако наряду с положительным влиянием цифровых технологий, также имеют место и отрицательные последствия. Эффективное управление развитием цифровой экономикой, разработка стратегий и программ, сотрудничество между странами в вопросах цифровизации, помогут минимизировать негативное воздействие цифровизации на окружающую среду и поможет в достижении целей устойчивого развития.

Список литературы

1. WCED (World Commission on Environment and Development). Our Common Future. — Oxford University Press: Oxford, 1987.
2. Отчет Глобальной инициативы по обеспечению устойчивости (GeSI) и Deloitte. Цифровизация с целью: умная реализация повестки дня 2030, 2019.
3. Souter, D., MacLean, D., Okoh, B. and Creech, H. ICTs, the Internet and Sustainable Development: Towards a new paradigm, International Institute for Sustainable Development, Canada, Retrieved August, 2010, from http://www.iisd.org/pdf/2010/icts_internet_sd_new_paradigm.pdf.
4. Cohen, S., DeLong, B. and Zysman, J. Tools for thought: What is new and important about the 'E-economy'. Berkeley Roundtable on International Economics, Berkeley, CA, Working paper no.138. Retrieved July, 2010, from <http://brie.berkeley.edu/publications/WP138.pdf>.
5. Deloitteб 2018. What is Digital Economy? New York: Deloitte. Режим доступа: <https://www2.deloitte.com/mt/en/pages/technology/articles/mt-what-is-digital-economy.html>.
6. Berkhout F., Hertin J. De-materialising and re-materialising: digital technologies and the environment. 2011.
7. Miller P., Wildson J. Digital futures an agenda for a sustainable digital economy. Corporate environmental strategy, 2011, 8 (3): 275-280.
8. Доклад о цифровой экономике UNCTAD, 2019. https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/der2019_overview_ru.pdf
9. Доклад о целях в области устойчивого развития. ООН, 2020. <https://www.un.org/sustainable-development/ru/sustainable-development-goals/>

Кугук В. В.
магістрант,

Національного технічного університету України
«Київського політехнічного інституту імені Ігоря Сікорського»

ХІНОЛІН ТА ІЗОХІНОЛІН

Хінолін та ізохінолін є ароматичними системами. Вони відносяться до азотовмісних сполук [1].

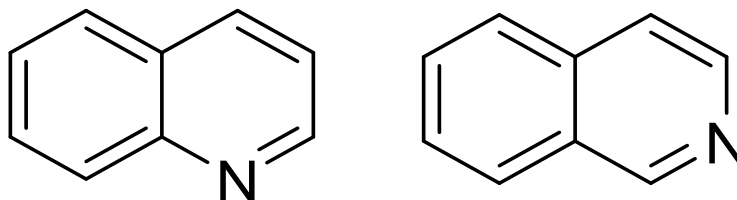

Рис. 1. Хінолін, ізохінолін (зліва на право)

Хінолін – біциклічна система, яка містить конденсовані піридинове та бензольне кільця, його можна розглядати як гетероциклічний аналог нафталіну (1-азонафталін). У природі в вільній формі сполука не зустрічається, проте саме хінолінове ядро міститься в багатьох алкалоїдах. В промисловості отримується синтезом Скраупа, при взаємодії аніліну з гліцерином в присутності сірчаної кислоти а також окислюючого агенту [2]. Хінолін безбарвна рідина (за нормальних умов) з неприємним запахом, легко змішується з водою, діетиловим ефіром, етанолом, переганяється з водяним паром. Має наступні фізичні властивості [3, 4]: густина $1,10 \text{ г/см}^3$, $T_{\text{кип}}=237,2 \text{ }^\circ\text{C}$, $T_{\text{пл}}=-14,8 \text{ }^\circ\text{C}$, дипольний момент молекули $2,29 \text{ D}$, в'язкість при $25 \text{ }^\circ\text{C}$ становить $3,337 \text{ мПа}\cdot\text{с}^{-1}$, а теплопровідність – $0,147 \text{ W}\cdot(\text{м}\cdot\text{К})^{-1}$. Слабкі водневі зв'язки C-H-N і C-H-(π -система) [5].

За хімічними властивостями хінолін є слабкою основою, протонується по азоту сильними кислотами, утворюючи солі, а з кислотами Льюїса продукти приєднання. Нітроген має ступінь гібридизації sp^2 також проявляє властивості піридинового кільця.

Похідні хіноліну – основа багатьох лікарських препаратів, переважно протимікробної дії [6]. У медицині використовують похідні 8-гідроксихіноліну (нітросолін) (рис. 2), амінохінолінів (плазмохін (рис.2), пентакін (рис.2) та інші), а також хінолону-2 (ципрофлоксацин (рис.2) та інші). [6] Також похідні використовують у виробництві ціанінових барвників [6].

Ізохінолін – структурний ізомер хіноліну, складається з бензольного кільця злитого з піридиновим. Це безбарвна кристалічна речовина, за запахом нагадує хінолін, але зі слабким ароматом мигдалю, розчиняється в більшості органічних розчинників та погано розчинний в холодній воді. Фізичні властивості: $T_{\text{пл}}=24,5 \text{ }^\circ\text{C}$, $T_{\text{кип}}=243 \text{ }^\circ\text{C}$. Виділяють разом з хіноліном з кам'яновугільного дьогтю, де вони містяться в дуже невеликих кількостях. Ізохінолін вихідна сполука у синтезі багатьох лікарських речовин і барвників (напр. ізохінолінового червоного) [7].

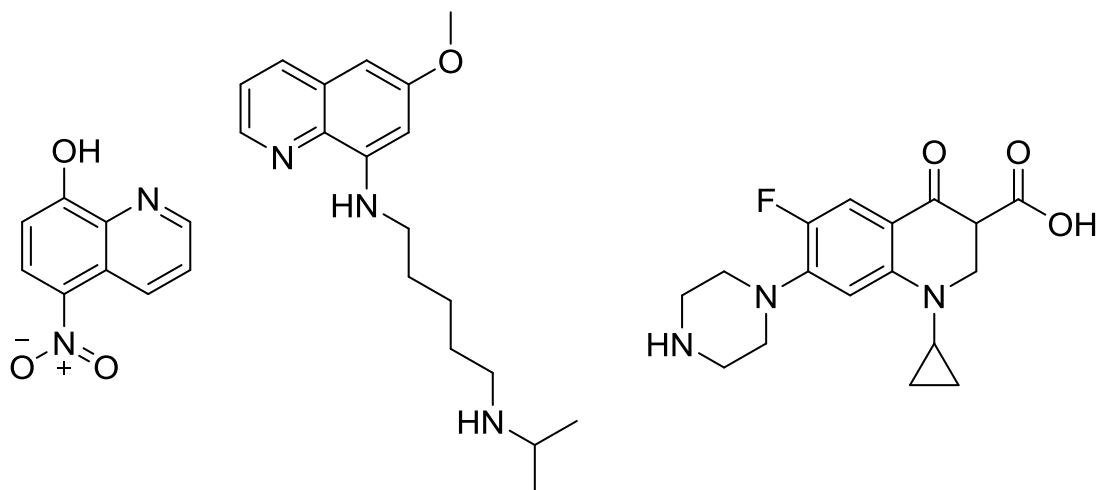

Рис. 2. Нітроксолін, плазмохін, ципрофлоксацин (зліва на право)

Ядро входить до складу ізохінолінових та фенантренизохінолінових алкалоїдів. До них відносять алкалоїди опію: папаверин (рис. 3), морфін (рис. 3), кодеїн (рис. 3) та інші.

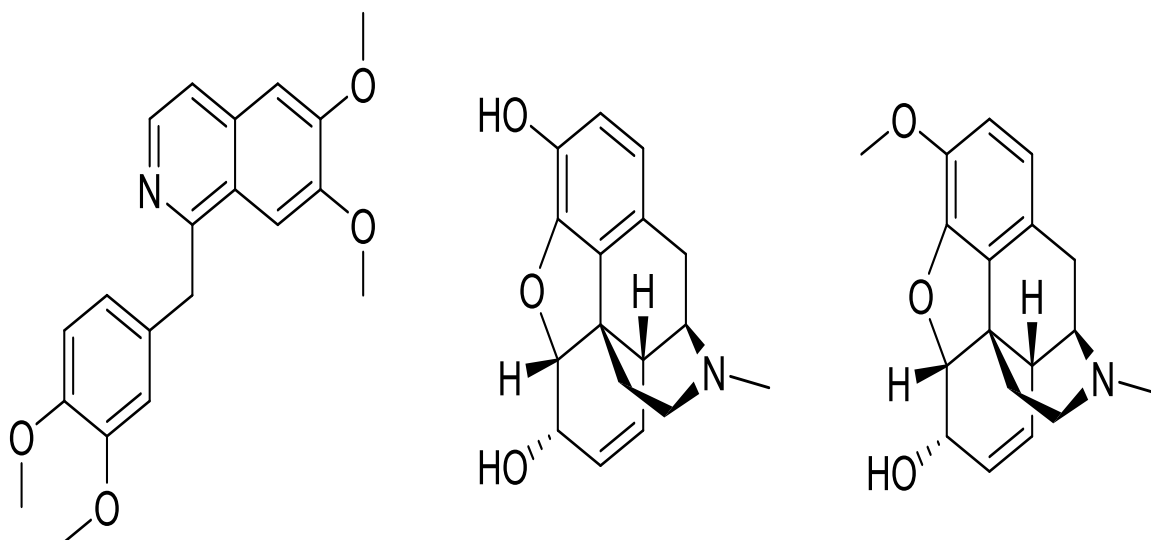

Рис. 3. Папаверин, морфін, кодеїн. (зліва на право)

Висновок : хінолін та ізохінолін є цікавими та перспективними хімічними сполуками з широким застосуванням.

Список літератури

1. Fallis, A. ; Марч, Д.; March, J. Canine and Feline Oncology - BSAVA. *J. Chem. Inf. Model.* 2013, 53 (9).
2. Skrap, Z. H. (1880). Eine Synthese des Chinolins. *Berichte* 13: 2086.
3. (D. R. Lide (Hrsg.): *Handbook of Chemistry and Physics*, 90. Auflage, S. 3-454, CRC Press, Boca Raton, 2009.
4. A. D. Buckingham, J. Y. H. Chau, H. C. Freeman, R. J. W. Le Fèvre, D. A. A. S. Narayana Rao, J. Tardif: *The dipole moments of pyridine, quinoline, and isoquinoline as vapours and as solutes*, in: *J. Chem. Soc.* 1956, 1405–1411.
5. J. E. Davies, A. D. Bond: *Quinoline*, in: *Acta Cryst.* 2001, E57, S. o947-o949
6. Musiol, R.; Serda, M.; Hensel-Bielowka, S.; Polanski, J. Quinoline-Based Antifungals. *Curr. Med. Chem.* 2010, 17 (18), 1960–1973
7. Basu, U. Synthese von Bz-Tetrahydro-Iso-Chinoli (1) Basu, U. Synthese von Bz-Tetrahydro-Iso-Chinolinen;Nen; 1984, 131 (1934), 243–248.

УДК [579.864+579.873]:532.135:001.891

Воловик Т. М.

к.т.н., асистент кафедри біохімії,
мікробіології та фізіології харчування,
Одеського національного технологічного університету,

Килименчук О. О.

к.т.н., доцент кафедри біохімії,
мікробіології та фізіології харчування
Одеського національного технологічного університету

ДОСЛІДЖЕННЯ РЕОЛОГІЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ГЕЛЕВОГО МАТРИКСУ ДЛЯ ПРОБІОТИЧНИХ МІКРООРГАНІЗМІВ

Численні фундаментальні дослідження і розробки свідчать про те, що мікробіота кишківника є важливим механізмом в підтримці здоров'я людини. Кишкові бактерії забезпечують імунний та метаболічний гомеостаз і захищають від патогенних мікроорганізмів [1, с. 1]. Порушення кількісного та якісного складу мікробіоти кишківнику у разів неправильного харчування, вживання лікарських препаратів, спиртних напоїв та стресу є неминучим процесом. Для вирішення цієї проблеми застосовують різні біологічно активні добавки, що містять лакто- та біфідобактерії. Однак кількість та ефективність цих мікроорганізмів знижується під час транзиту через шлунково-кишковий тракт (ШКТ) людини. У зв'язку з цим виникає інтерес в пошуках нових форм захисту пробіотичних мікроорганізмів від несприятливих факторів шлунково-кишкового тракту (кисле середовище, протеолітичні ферменти шлунку або секреція мембран кишкових та слизових оболонок і ворсинок). У літературі є численні дані про методи іммобілізації пробіотиків - зв'язування на твердому носії, іммобілізація з використанням мембранної технології та включення у просторову структуру носія. Одним з відомих методів, що дозволяють створити захисну оболонку для мікроорганізмів, є метод включення в гель [2, с. 51]. Даний метод дозволяє отримати таку форму, яка, є засобом цільового доставлення пробіотиків, нутрієнтів і біологічно активних речовин в певні ділянки шлунково-кишкового тракту, забезпечуючи їх максимальну біодоступність, підвищуючи аутентичність і біологічну якість їжі.

Метою досліджень – дослідити структурно-механічні властивості гелеутворюючих біополімерів у якості матриксу для пробіотичних мікроорганізмів.

Сьогодні на ринку існує величезний вибір гелеутворюючих матеріалів. Аналіз літератури показав, що серед них найбільшого поширення набули наступні полісахариди: пектин, альгінат натрію, хітозан та крохмаль [3, с. 190]. Проведені дослідження показали, що найбільш економічним і ефективним носієм є низькоетерифікований пектин і альгінат натрію, які й були обрані як вихідний матеріал для отримання гелевих гранул як захисний матрикс. Процес формування гранул на основі полісахаридів здійснювали шляхом витіснення водних розчинів пектину та альгінату натрію через дозувальний пристрій в зшиваючий розчин хлориду кальцію. В результаті проведених експериментів були отримані гелеві гранули діаметром 3 мм і вивчено їх міцність і структурно-механічні властивості.

Структурно-механічні властивості (пружність, пластичність, еластичність) визначали методом деформації стискання за допомогою ваг Каргіна-Соголової, які засновані на визначенні деформації навантаження, віднесеної до гелевої гранули. Експериментальні дані показали, що найбільш стійкими до навантаження є гранули на основі пектину із загальною деформацією $(2266,67) \times 10^{-3}$ м, тоді як деформація альгінатних гранул склала $(2067,67) \times 10^{-3}$ м. Результати даних залежності модуля пружності від характеру полісахаридів свідчили про те, що альгінатні гранули мали менший модуль пружності, що вказує на нестійкість структури та низькі захисні властивості. Великим модулем пружності, який вказує на ущільнення структури а, отже, отримання більш стійкої захисної оболонки характеризувався низькоетерифікований пектин.

Міцність гелевих гранул вивчали за допомогою приладу Валента, що дозволяє визначити масу навантаження, яка необхідна для руйнування структури гранул. В ході дослідження механічної міцності гранул на основі альгінату натрію та пектину було встановлено, що цей показник залежить не тільки від масової частки гелеутворювача та зшиваючого розчину (CaCl_2), а також від часу перебування гранул в такому розчині.

Експериментально було встановлено, чим триваліше час витримки гранул у зшиваючому розчині, тим їх міцність вище. Це пов'язано з тим, що макромолекули пектину та альгінату натрію мають пори або порожнини, які згодом заповнюються іонами кальцію, інтенсифікують процес гелеутворення. В результаті проведених досліджень з вивчення міцності оболонок було виявлено, що гранули на основі низькоетерифікованого пектину міцніші в порівнянні з альгінатних. Міцність пектинових гранул знаходиться в діапазоні 440...460 г, тоді як альгінатних - 400...410 г.

Аналізуючи результати досліджень, можна зробити висновок, що низькоетерифікований пектин можна використовувати в якості захисного мактриксу для пробіотичних мікроорганізмів. Такий пектин володіє кращими реологічними властивостями та має кращу міцність, що сприяє підвищенню стійкості пробіотичних культур до низьких значень рН шлунково-кишкового тракту людини.

Список літератури

1. Христич Т.М., Гончарюк Д.О. Роль кишкової мікробіоти в життєдіяльності людини та деякі особливості клінічної картини при хронічному панкреатиті. *Здоров'я України XXI сторіччя : медична газета.* - 2020. № 4. С. 24 – 25.
2. Мельник В.М., Ружинська Л.І., Воробйова О.В. Аналіз існуючих біореакторів з іммобілізованими мікроорганізмами. *Комунальне господарство міст.* 2019. Т.3. № 149. С. 51 – 57.
3. Крякунова Е. В., Канарский А. В. Иммобилизация микроорганизмов и ферментов. *Вестник Казанского технологического университета.* 2012. № 17. С. 189–194. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/primenenie-immobilizovannyh-mikroorganizmov-i-fermentov/viewer>.

Заверуха М. В.
магістр 6-го курсу
Маріупольського державного університету

ПОЛІПШЕННЯ СТРУКТУРИ І ЯКОСТІ ҐРУНТУ ЗА ДОПОМОГОЮ СИДЕРАТИВНИХ КУЛЬТУР

Актуальність дослідження полягає в тому, що в останні роки з різким скороченням внесення органічних добрив постала проблема оптимізації вмісту органічної речовини та елементів живлення в ґрунті. Цю проблему в умовах, що склалися, покликано вирішити сидеральні культури, які надають позитивний вплив на агрономічно важливі властивості ґрунту.

Предметом роботи є дослідження впливу сидератів на поліпшення ґрунтів на прикладі рослини фацелії.

Сидерація спочатку трактується як заорювання в ґрунт зеленої маси рослин з метою використання їх в якості добрив. Рослини, використовувані для цього процесу, називають сидеральними культурами або сидератами. Сидерацію потрібно розглядати як багатофакторний агротехнічний прийом землеробства, позитивно впливає на ґрунт, продуктивність і якість оброблюваних культур і навколишнє середовище. Традиційно до таких культур відносяться рослини: люпин, люцерна, віка, біла настурція, буркун, кінські боби, польовий горох, гірчиця, гречка, фацелія, всі види конюшини, рапс, суріпиця, олійна редька [2,с.12]. Всі ці рослини, в певній варіації за видами і часу посіву, забезпечують утворення на одному гектарі:

- органічних добрив: від 35 до 45 тонн;
- азоту: від 127 до 200 кг;
- фосфору: від 55 до 58 кг;
- калію: від 149 до 200 кг;
- кальцію: від 32 до 140 кг.

Ці показники значно перевершують ті, які дає внесення 20 тонн перегною на гектар.

Отже, сидерати оцінюються, по-перше, як джерело азоту та зольних елементів для живлення рослин, по-друге, як джерело органічної речовини, що є енергетичним матеріалом для мікробів, і, по-третє, як вихідний матеріал для утворення гумусу. Сидеральні культури більшою мірою, ніж перегній, підвищують вміст водопрочної структури, порозності і вологостійкості, зменшуючи щільність складання, не тільки орного, а й підорного горизонту.

Характеризуючи окремі види сидератів, варто відзначити рослину фацелію, яка розм'якшує і насичує ґрунт органічними речовинами. Серед сімейства фацелія (понад 80 видів) найбільший інтерес викликає фацелія піжмолисна. З точки зору простоти посіву та вирощування фацелія – один з найбільш зручних і невибагливих сидератів. А головне що після нього можна вирощувати будь-які овочі, ягоди і навіть плодові дерева.

Корінь фацелії заглиблюється в ґрунт до 20 см і покращує її, розпушує і покращує повітропроникність. З її використанням, як показало дослідження, помітно поліпшується структура ґрунту, збільшується кількість водопрочних агрегатів на 3,5-10,4%, в порівнянні з чорним і зайнятим парами. Заорювальна рослинна маса і кореневі залишки підвищують водопроникність родючого горизонту [1, с. 65].

У порівнянні з чистими парами, посіви фацелії підвищують кількість доступної води в шарі 0-20 см, на протязі всього періоду вегетації. Сидерат фацелія відмінно підходить для гуміфікації. Її залишки розкладаються і перетворюються в різноманітні мінеральні речовини. При перегнивання коренів, стебел і листя утворюється гумус. Це основна органічна речовина, яка накопичується у верхньому шарі ґрунту і живить рослини. Саме по ньому визначають плідність ґрунту.

Отже, у неї є маса особливостей, які цінуються землеробами. Вона не просто швидко росте, але утворює суцільний килим з густих гіллястих листочків. Це допомагає припинити ріст бур'янів, а також створити тінь і набагато довше утримувати вологу в землі. Фацелія має досить м'які і ніжні листи, тому швидкість їхнього розкладання перевищує всі інші сидерати. Виходить, що висіяти її можна перед посадкою основних овочевих культур. Корисні елементи з цієї рослини легко проникають в ґрунт після перегнивання.

Менше ніж за півтора місяця фацелія здатна набрати стільки зеленої маси, що легко замінить 300 кг перегною. Вона оздоровлює ґрунт і запобігає хворобам рослин. Ґрунт під її дією набуває іншу структуру, стає більш пухким і насиченим. Це стосується навіть найважчих ґрунтів з глиною. Завдяки щільному шару листя, що закриває всю поверхню, вона рятує землю від видування і вимивання верхнього родючого шару [3, с. 52].

У підсумку, посів фацелії дозволяє отримувати набагато більший урожай, причому навіть там, де він не очікувався. Вона може врятувати ситуацію при ризикованому землеробстві, коли фермери садять все на свій страх і ризик, і можуть навіть піти в мінус. Ще один важливий момент – фацелія як сидерат прекрасно бореться зі шкідниками. Її бояться дротяники, нематоди, довгоносики, попелиці та багато інших паразитують комах. Додатковий бонус – під час цвітіння біля фацелії завжди багато корисних комах, що знищують шкідників, таких як: листовійки, квіткоїди, плодожерки.

Список літератури

1. Борисова Е. Е. Применение сидератов в мире / Е. Е. Борисова // Вестник Нижегородского государственного инженерно-экономического института (НГИЭИ). Серия, Технические науки.-2018.- Вып. 6 (49).- С. 24-33
2. Новиков М.Н., Фролова, Л. Д. Сидераты как фактор оптимизации использования органических удобрений / М.Н. Новиков, Л.Д. Фролова // Агрехимия, 2017.- № 4.- С. 44–53.
3. Сидеральні культури: Практичні рекомендації/ Антоненко С.С., Антоненко А.С., Писаренко В.М. [та ін.]. - Полтава: «Сімон», - 2011. – 51 с

Кунгурцев А. Б.

к.т.н., професор кафедри СПО,
Государственный университет
«Одесская политехника»,

Кожушан М. Г.

студентка IV курсу, бакалавр,
Государственный университет
«Одесская политехника»

ФИЛЬТРАЦИЯ ТОЛКОВАНИЙ ТЕРМИНОВ В ЭЛЕКТРОННОМ СЛОВАРЕ

Возникновение электронных словарей привело к сокращению времени на поиск информации по сравнению с бумажными словарями. Благодаря им можно решить проблему объема словаря, обеспечить одновременный поиск не только по названию словарной статьи, но и по всему обширному содержанию словарей, а также удобство в использовании. Результатами поиска является большое количество толкований, фильтрация которых производится вручную, значительно увеличивая затрачиваемое время на поиск.

Использование компьютерной лексикографии [1] поможет выбрать релевантные толкования, соответствующие интересам пользователя, уменьшив общее время работы пользователя.

Целью работы является сокращение времени на поиск приемлемого толкования термина для пользователя. Для реализации указанной цели в работе нужно решить следующие задачи: создать математическую модель словарной статьи словаря, разработать алгоритм фильтрации толкований терминов, провести апробацию результатов фильтрации.

Представим математическую модель словарной статьи.

Каждая словарная статья представляет собой кортеж:

$De = \langle tr, Ti \rangle$, где tr - термин; Ti - толкование термина.

Толкование термина можно представить в виде множества дефиниций:

$Ti = \langle \{Df_1, Df_2, \dots, Df_n\} \rangle$, где Df_i - дефиниция, один из вариантов толкования; n - количество вариантов толкования;

$Df_i = \{tx, po\}$, где tx - текст дефиниции; po - предметная область (ПО) использования.

Множество поисковых терминов, представим в виде: $Sts = \{tr_1, tr_2, \dots, tr_n\}$.

В работе [2] рассмотрены методика анализа ПО с помощью лексико-статистического анализа дефиниций и введенных терминов для поиска. Небольшое количество поисковых терминов затрудняет подобный анализ и не фильтрует результаты поиска. Для решения данной проблемы предложен алгоритм фильтрации (рис. 1).

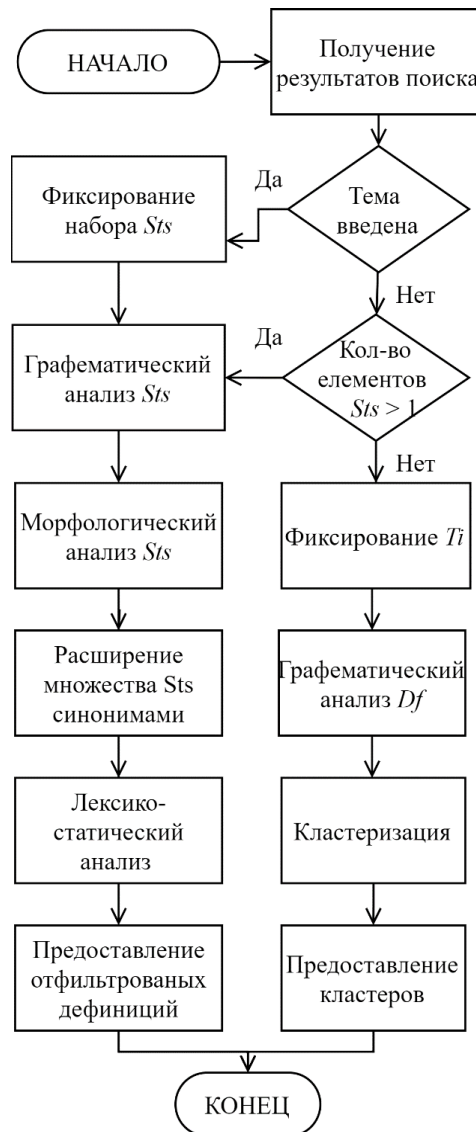

Рис. 1. Алгоритм фильтрации толкований

На вход поступает результат поиска в словаре – словарная статья, дефиниции которой будут проходить фильтрацию. Далее шаги алгоритма зависят от знания пользователем темы, к которой принадлежит термин.

Если пользователь указал тему или набор терминов, которые ее характеризуют, то множество Sts расширяется на набор введённых слов.

Перед фильтрацией, необходимо обработать данные:

- графематический анализ – извлечение лексических единиц;
- морфологический анализ – выделение лексической единицы, несущую основное семантическое значение (приведение к словарной форме);
- расширение множества Sts – дополнение Sts синонимичными словами терминов, у которых единственный вариант толкования.

Затем, в случае введения темы или множества терминов, переходим к лексико-статистическому анализу – отбрасывание дефиниций с наименьшим количеством выделенных лексических единиц [2]. В другом случае переходим к кластеризации дефиниций с помощью латентно-семантического анализа [3].

В результате применения алгоритма пользователь получает кластеризованный список дефиниций по тематикам или отфильтрованные по исследуемой ПО дефиниции введённых терминов.

Проведена апробация алгоритма на 25-ми терминах из 5-ти ПО и 2-х словарях. Время поиска сократилось на 17%.

В результате применения предложенных методов время поиска было сокращено, результаты поиска локализованы под поисковой запрос.

Список литературы

1. Марчук Ю.Н. Компьютерная лингвистика. АСТ, Восток-Запад, 2007.-141 С.
2. Kungurtsev Alexey B., Novikova N., Kozhushan M., Automation of searching for terms in the explanatory dictionary. 2020. DOI: 10.15276/opu.3.62.2020.11
3. Latent semantic analysis. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Latent_semantic_analysis

УДК 691

Чернишенко Г. О.

к.б.н., доцент,

доцент кафедри безпеки життєдіяльності та інженерної екології,
Харківський національний університет будівництва та архітектури,

Самохвалова А. І.

к.т.н.,

доцент кафедри безпеки життєдіяльності та інженерної екології,
Харківський національний університет будівництва та архітектури

АЗБЕСТ – ПОВІЛЬНИЙ ВБИВЦЯ

До найнебезпечніших речовин, що широко використовуються у виробництві, відноситься азбест – мінерал класу гідросилікатів із волокнистою структурою, що має потужну канцерогенну дію. Його використовують в будівництві, в хімічній і текстильній промисловості, в ракето- і машинобудуванні. Виділяють 2 типи азбесту, хімічний склад і структура яких відрізняються один від одного:

1. Серпентин (хризотил) або «білий азбест» – більш широко застосовується в промисловості, менш стійкий до впливу кислот, але має високі тепло-, звуко- і електроізоляційні властивості;

2. Амфібол-азбест (коричневий, сірий, блакитний) – більш стійкий до кислот, але менш міцний (останнє стосується коричневого та сірого азбесту) [1].

В зв'язку з тим, що азбест є вогнетривким, гнучким та міцним матеріалом, він є досить поширеним компонентом кровельних матеріалів (бітумні, шиферні листи), ізоляційних матеріалів та прокладок. Пік використання азбестових матеріалів у будівництві прийшовся на 60-80-ті рр. ХХ століття.

У будматеріали азбестові волокна додають для підвищення міцності та вогнетривкості (азбестові наплення лімпет і піротерм на кабелі, сталеві і бетонні конструкції, плити, що містять азбест, для підвищення пожежної безпеки, що обкладають сталеві балки, плити для кам'яних мостів з вмістом азбестоволокна до 30%).

У 70-80-х рр. ХХ ст. були поширені готові будівельні конструкції із залізобетону, внутрішня частина яких складалася із азбестоцементних дощок. Для підвищення протипожежної стійкості азбестоцементні плити та дошки використовувалися як

перекриття в дерев'яних будівлях, в тому числі дитячих садках, школах, лікарнях [2]. Азбестоцементні труби через механічні та теплоізоляційні властивості застосовують у каналізаційній та вентиляційній системах (трубопроводи водопостачання, каналізації, кабельні мережі, колектори, димоходи тощо). Азбестові шнури застосовуються для термоізоляції у водному, паро- та газоподібних середовищах. Азбестова вата використовується для теплової ізоляції труб і котлів – при будь-якому ремонті волокна одразу потрапляють у повітря. Крім того, азбестова тканина використовується для виготовлення теплозахисного спецодягу, рукавиць та шоломів. За основу береться бавовняне волокно, а поперечна нитка складається з хризотилкових волокон.

Азбестові дошки використовувалися в електричних камінах для ізоляції жерстяного покриття. Ці доволі ламкі плити легко розбиваються, і тоді волокна забруднюють приміщення.

Хризотил-азбест дуже широко використовують в техніці та будівництві, оскільки в композиції з іншими матеріалами з нього виготовляють декілька тисяч виробів.

Під час ремонту та експлуатації азбестові волокна проникають у повітря. І у людини, що контактує з азбестовим пилом, протягом деякого періоду (декілька років) розвиваються онкологічні захворювання легенів. У зв'язку із край небезпечним впливом азбесту міжнародне агентство з вивчення онкологічних захворювань віднесло його до першої категорії канцерогенних речовин, оскільки доведена пряма залежність між частотою захворюваності на онкологічні захворювання легень та попереднім виробничим контактом із сполуками азбесту.

Протягом останніх десятиліть у розвинених країнах замість азбесту намагаються використовувати інші полімерні термостійкі матеріали. На території України в наш час азбестовмісні продукти все ще досить активно виробляються й використовуються через те, що українське законодавство не забороняє використання азбестовмісних речовин, хоча відносить їх до небезпечних відходів після їх вилучення.

Список літератури

1. Азбест: властивості, застосування, шкідливість та характеристики мінералу. URL: <http://ukrchrysotile.com.ua/page4197314.html>
2. Чернишенко Г.О. Екотоксикологічна безпека будівельних матеріалів. *Науковий вісник будівництва*: зб. наук. праць. Харків: ХНУБА-ХОТВ АБУ, 2013. Вип. 73. С. 343–347.

УДК 744.ББК 30.11

Шмаль О. Ф.

викладач II категорії,
викладач спецдисциплін (цивільна інженерія),
ВСП «Любешівський ТФК Луцького НТУ»

ЗВУКОІЗОЛЯЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ

З кожним роком у світі з'являється велика кількість нових будівельних матеріалів. Одним з таких є акустичні панелі. Перевагами їх є не лише звукоізоляція, але й легкий монтаж та цікавий дизайн.

Нові будівельні матеріали мають різну сферу використання, але мету переслідують загальну: полегшити роботу будівельників і зробити наше проживання в приватних будинках та квартирах більш комфортним і сучасним.

Акустичні панелі – це високоякісний декоративний матеріал для акустичної обробки приміщень різного призначення, що має високі звукопоглинальні властивості.

Панелі призначені для акустичної обробки в приміщеннях, до яких пред'являються високі акустичні вимоги, наприклад, в музичних та концертних залах, кінотеатрах, музичних студіях, кімнатах переговорів, конференц-залах, школах, клубах, ресторанах, басейнах, спортивних спорудах і т.п. Залежно від способу монтажу, типу поверхні і параметрів звукопоглинального середнього шару акустичні характеристики панельної системи можуть значним чином змінюватись. Таким чином, можна «налаштувати» акустику приміщення, наближуючи її до необхідних значень.

Саме тому цей продукт давно зацікавив дизайнерів, архітекторів і будівельників у всьому світі. Якщо раніше продукція марки Heradesign була «законодавцем» нової моди, то тепер – це лідер інновацій в області виробництва звукопоглинальних деревоволокнистих панелей. Особливо це видно в нових розробках, наприклад, негорючих деревоволокнистих панелях Heradesign Fine/A2 або першокласному вдосконаленому стельовому покритті MODO. Безперечно, в даному випадку мова йде про дотримання найвищих стандартів якості.

Переваги таких панелей:

- механізм поглинання резонансного типу,
- можливість фарбування у будь-який колір без втрати акустичних властивостей,
- висока механічна міцність,
- висока пожежобезпечність.

Компанія Ваух випустила нову колекцію акустичних панелей Traullit, яка розроблена спільно з дизайнерами зі Стокгольма. Продукція виготовлена з переробленої деревної стружки, води і цементу, тому є екологічно чистою.

Новий матеріал володіє не тільки відмінними акустичними властивостями, але й добре поглинає вологу з повітря і сприяє оптимізації вологості в приміщенні. Панелі виконують також функцію теплоізоляційного матеріалу: коли температура всередині приміщення знижується, панелі випускають накопичене тепло.

Новинка має високий рівень кислотності рН, що робить його стійким до утворення цвілі. Ці переваги панелей сприяють скороченню витрат на енергоносії, зниження впливу на навколишнє середовище і створення комфортного клімату в приміщенні.

Панелі Traullit необов'язково ховати під додатковою декоративною обробкою. Їхній оригінальний зовнішній вигляд дозволяє використовувати їх самих як елементи дизайну приміщення. Завдяки різноманітності текстури поверхні, малюнків і багатю колірною гамою, ці барвисті модульні панелі можуть стати основою для створення декоративних стін.

Монтаж матеріалу проводиться дуже легко. Кожна панель оснащена спеціальною магнітною подушкою. З її допомогою вироби кріпляться до металевої підставки. При необхідності панелі можна замінити або перебудувати по-новому.

Список літератури

1. Будівельне матеріалознавство. Т.М. Пашенко, З.І. Світла.
2. Салій І.М. (2012) Сучасні українські будівельні матеріали, вироби та конструкції: науково-практичний довідник; за ред. К.К. Пушкарської; Асоціація «Всеукраїнський союз виробників будівельних матеріалів та виробів». – Київ: ВСБМВ.

Чебан О. М.

к.філ.н., доцент,
доцент кафедри філософії, історії і політології
Одеського державного аграрного університету

РОЛЬ ФІЛОСОФІЇ У ФОРМУВАННІ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ОСОБИСТОСТІ ФАХІВЦЯ-АГРАРІЯ

Якість та наповненість життя напряму залежить від духовності. Без духовного життя не існувало б тієї людської культури, що створюється століттями. Шлях, обраний людством шлях буде залежати виключно від рівня його духовності. Від якості, від змісту, від направленості духовного життя, за своєю суттю, повинна залежати якість самої особистості. Духовність є глибоко особистісним, сокровенним світом кожної людини, і вона закрита для інших. Саме вона є тією прихованою гранню людської сутності, це та сама нематеріалізована дійсність, яка творить як внутрішню, так зовнішню тілесну форму буття. Духовність це те, що в переважній більшості залежить від виховання і освіти. Від того, як відбуватиметься адаптація спеціаліста до зовнішнього середовища, яке постійно змінюється, буде залежати його успіх, кар'єра та самореалізація [2, с. 8 – 9].

Сучасний освітній процес – процес створення системи цінностей молодого спеціаліста, що сприяє розвитку духовного життя. Ціннісні орієнтації – це елементи мотиваційної структури особистості, на підставі яких відбувається вибір тих чи інших соціальних установок як цілей або мотивів конкретної діяльності. Ціннісні орієнтації особистості формуються під впливом пануючої в суспільстві системи цінностей, яка змінюється з розвитком історії.

На сьогоднішній день фахівець розраховує лише на власні сили у створенні свого духовного світу і способу життя в ньому. Це надзвичайно складне завдання, що не завжди закінчується успіхом. В світогляд спеціаліста, який ще формується, потрапляє багато негативної і спотвореної інформації, що деструктивно впливає на неї.

Саме тому завдання сучасного викладача – не лише дати майбутньому фахівцю знання відповідно до навчального плану, але і виробити у нього життєво важливі навички пошуку, збирання та опрацювання (аналіз, порівняння, синтез, оцінювання тощо) необхідних даних і відомостей, вміння ефективно взаємодіяти з колегами, зберігати та презентувати результати своєї роботи.

Як зазначає Берегова Г. Д. [1, с. 12 – 123] саме філософії належить провідна роль у формуванні системи цінностей, розширенні кругозору і можливостей свідомості людини. Одним з завдань філософії є розвиток, створення духовного життя молодих спеціалістів, формування моральних цінностей.

В сучасних умовах однією із найважливіших вимог, що постає перед молодими фахівцями є відповідальність за результати своєї професійної діяльності. Ціннісні орієнтації є важливим компонентом структури особистості, які не тільки координують професійну діяльність, а також відіграють провідну роль у становленні молодого фахівця. Ціннісні орієнтації мають вплив на людську поведінку та виявляються абсолютно в усіх сферах людської діяльності, майже неможливо охарактеризувати будь-який феномен суспільного чи індивідуального життя людини, не розглядаючи проблеми цінностей і ціннісних

орієнтацій. Тому ціннісну проблематику широко подано та розкрито у працях філософів та у науковій літературі.

Проблеми вивчення духовної культури молоді склались ще у вітчизняній філософії. У «філософії серця» Г.С. Сковороди, М.В. Гоголя, П.О. Куліша, І.Я. Франка, П.Д. Юркевича, сфера розуму далеко не вичерпує духовного життя, її основою є «ідея серця» як центру внутрішнього світу людини, котрий визначав її індивідуальність.

Цим питанням присвячений значний обсяг наукової літератури. Так, проблема соціокультурних орієнтацій розглядається в рамках загальної молодіжної проблематики юнологами. Серед українських дослідників цього профілю: Дробницький О.Г., Іконнікова С. Н., Кон І.С., Клепиков О.І., Лісовський Б.Т., Надольний І.Ф., Осовський В.Л., Семашко О.В., Сулейманова Л.А., Цибульник В.Ф. та інші. До зарубіжних вчених та філософів відносять: І. Кант, В.Дільтей, В. Віндельбанд, Г.Ріккерт, М.Вебер, Е.Фром, А.В.Гулига, О.Г.Дробницький. Ці автори аналізують світогляд молоді, моральні та етичні цінності, суперечності духовного становлення молоді.

Основою формування духовності та ціннісних орієнтацій людини є філософські положення про різносторонній гармонійний розвиток особистості та активна участь в професійній діяльності та спілкуванні. Тому недостатньо підготувати тільки фахівця високої кваліфікації. Потрібно ще сприяти вихованню його ціннісних орієнтацій, формувати в ньому духовно-культурні цінності, сприяти його розвитку, як не просто спеціаліста, а гармонійно і всебічно розвиненої, з широким світоглядом, духовно та культурно освіченої особистості.

Для формування такої особистості потрібно орієнтуватись на такі цінності філософії: гуманізм, суб'єктивне усвідомлення зобов'язань перед самим собою, колективом, своєю країною; неприйняття несправедливості; прагнення підвищити свій рівень життя; вірність обов'язкам; шанобливе ставлення до своєї родини, до старших; позитивний вплив на оточення. Адже саме такі фахівці будуть впливати на розвиток в їх професійних сферах.

Зараз серед сучасної молоді характерним є тип особистості, яка насамперед цінує себе і вважає, що успіх у житті залежать саме від неї, а її діяльність, має вплив на сучасне суспільство. Вони орієнтуються на власні сили, розум, здібності, знання при досягненні життєвих цілей.

Але є й зворотній бік. На превеликий жаль, втрачають певне значення в житті сучасної студентської молоді деякі духовні орієнтації і цінності. Так як, ціннісні орієнтації молоді залежать від ціннісно-нормативної системи, що домінує у даному суспільстві, все більш актуального значення набувають матеріальні цінності (матеріальний добробут, успіх у житті, прагматизм, високий заробіток, престижна робота, закордонні поїздки тощо). Символом нашого часу є «орієнтація на успіх».

Список літератури

1. Берегова Г.Д. Освітньо-виховний потенціал філософських знань у системі вищої аграрної освіти в Україні: Монографія / Галина Берегова. Херсон: Айлант, 2012. 312 с.
2. Лопуга О. І. Духовна культура сучасної української молоді: Соціально філософський аспект: автореф. дис.: спец.09.00.03 «соціальна філософія та філософія історії» / Лопуга Ореста Іванівна Одеса, 2016. 21 с.
3. Філософія: підручник/Л.В. Губернський та інші. Харків: Фолю, 2018, 118 с.

Заяц В. Д.

учитель-дефектолог,

Государственное учреждение образования

«Средняя школа №177 г. Минска»,

Мотрюк И. В.

учитель географии,

Государственное учреждение образования

«Средняя школа №177 г. Минска»

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ КОНСТРУКТОРА ИНТЕРАКТИВНЫХ ЗАДАНИЙ LEARNINGAPPS НА УРОКАХ ПО УЧЕБНОМУ ПРЕДМЕТУ ГЕОГРАФИЯ ПРИ ОБУЧЕНИИ ЛИЦ С ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ НЕДОСТАТОЧНОСТЬЮ

В условиях внедрения инклюзивных тенденций в образование Республики Беларусь назрела необходимость переосмысления специфики образовательного процесса с включением различной категории учащихся, с разнообразными возможностями и потребностями в учебную деятельность. Требуется новые, научно-обоснованные подходы к преподаванию учебных дисциплин и изложения учебного материала с учетом особых образовательных потребностей, и возможностей учащихся различной категории.

С каждым годом число детей с особенностями психофизического развития (далее – ОПФР) увеличивается, в том числе и учащиеся с интеллектуальной недостаточностью, обучающиеся по программе первого отделения вспомогательной школы. Этот факт дает повод задуматься о различных формах проведения уроков, а также о внедрении информационно-коммуникационных технологий (далее – ИКТ). Использование компьютера способствует интеллектуальному развитию учащихся, развивает мышление, что просто необходимо детям с интеллектуальной недостаточностью.

На уроках по учебному предмету «География» используются упражнения, созданные в конструкторе интерактивных заданий LearningApps. Упражнения создаются совместно с учителем-дефектологом, адаптируя необходимую информацию опираясь на особенности учащихся.

У данного LearningApps очень простой и доступный интерфейс, можно выбрать язык меню, а также можно использовать без регистрации. Если использовать конструктор без регистрации, то создавать свои упражнения нельзя, но можно пользоваться уже созданными заданиями. Плюс LearningApps заключается в том, что упражнения может создавать как учитель, так и учащийся, что повышает интерес к деятельности.

Основной принцип работы LearningApps это то, что учащиеся могут проверить полученные знания, закрепить их, увидеть свои ошибки. Все это проходит в игровой форме, что также является огромным плюсом в работе с детьми с интеллектуальной недостаточностью, а также в работе с другими категориями детей с ОПФР. Оценивая выполнение заданий, учитель видит проблемное поле, ошибки, допущенные учащимися – это позволяет выявить, на какие моменты необходимо ещё раз обратить внимание.

Использование интерактивных упражнений положительно сказывается на коррекционном процессе. Учащимся очень нравится закреплять полученные знания в таком формате. Использование педагогом на уроке географии LearningApps способствует формированию у детей познавательного интереса к учебному предмету, коррекционному процессу и учебной деятельности в целом.

Список литературы

1. Конструктор интерактивных заданий LearningApps [Электронный ресурс]/Режим доступа: <https://learningapps.org/about.php>. Дата доступа: 13.10.2021.

Реган Д. С.

здобувач СО Магістр

281 «Публічне управління та адміністрування»,
Донецький національний університет імені Василя Стуса

ПОЛІТИКА ЗАХИСТУ ФІЗИЧНИХ ТА ЮРИДИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ

Соціальний захист громадян є невід'ємною частиною соціальної політики будь-якої держави. В активному процесі реформування, держава змушена забезпечувати відповідний захист громадян від можливих ризиків. Зі збільшенням ризиків виникає необхідність створення державою соціальних гарантій для підтримання як простих громадян, тобто фізичних осіб, так і власників малого та середнього бізнесу, тобто юридичних осіб, так як за рахунок сплати внесків і може існувати це коло.

Беручи до уваги дослідження Національного інституту стратегічних досліджень до головних чинників, що впливають негативно на розвиток України як держави соціальної, впливають наступні чинники:

- неефективні соціальні програми;
- нерозвиненість механізмів заощадження;
- низьку ефективність і надмірні витратність соціальної сфери;
- відсутність системного підходу до формування державних соціальних гарантій [1].

Правове регулювання для формування та застосування соц. гарантій складає Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії», саме цей закон повинен забезпечити реалізацію закріплених Конституцією України державних соц. гарантій. Закон визначає встановлені мінімальні розміри оплати праці, доходів громадян, пенсійного забезпечення, соціальної допомоги, розміри інших видів соціальних виплат. Також встановлюється забезпечення конституційного права громадян на достойний рівень життя.

Також є і інші державні соціальні гарантії, створені з метою підтримки громадян України як окремих категорій громадян які мають встановлені державою пільги, а саме: а) стипендій учням професійно-технічних та студентам вищих державних навчальних закладів; б) забезпечення пільгових умов задоволення потреб у товарах та послугах окремим категоріям громадян, які потребують соціальної підтримки; в) рівня життя населення, яке постраждало внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС; г) індексації доходів населення з метою підтримання достатнього життєвого рівня громадян та купівельної спроможності їхніх грошових доходів в умовах зростання цін, тощо.

Надання цих гарантій здійснюється за рахунок бюджетних коштів усіх рівнів.

Розрахунки та показники видатків на соц. потреби у проектах державного бюджету України та місцевих бюджетів здійснюються на підставі державних соціальних стандартів, визначених відповідно до закону [2, с. 89].

Рівень фінансового благополуччя громадян є низьким, що є показником неефективності державної політики України. Політика соціального захисту фізичних та юридичних осіб має стати пріоритетом державної політики України, якщо вона себе позиціонує як демократична соціальна і правова. Захист прав і надання можливості розвитку фізичним і юридичним особам справа держави і громади. Тільки в результаті

діалогу владних інститутів з громадянським суспільством можливий результат, що зміцнить рейтингові позиції України на міжнародній арені, мінімізує мішграцію українців і сприятиме розвитку малого і середнього бізнесу.

Державні нормативи та соц. стандарти – це системні явища. Сорокін В.Д. надав власні міркування, що система розпочинається тоді, коли вона поєднує всі елементи, що взаємодіють між собою. Саме тоді вони надають необхідну цілісність. Науковець називає такі властивості соціальних управлінських систем: а) організаційне (структурне) відокремлення як усієї системи в цілому, так і кожного її складника, елемента; б) чітко визначене просторове розташування складників, а саме – за вертикаллю; в) ієрархічність; г) певна самостійність кожного з елементів, які входять до системи; д) використання останньою різних засобів активного впливу на середовище з боку системи в цілому й кожного її елемента окремо; е) процесуальні засади функціонування цих елементів [3, с. 255].

Отже, аналіз сучасної літератури довів, що державна політика соціального захисту населення є предметом досліджень юристів, психологів, політологів, фахівців з державного управління. Суспільні відносини, що виникають в процесі здійснення соціального захисту фізичних та юридичних осіб, ефективність цього захисту та вирішення проблем, що виникають у зв'язку з реалізацією захисту.

Державні гарантії – це обов'язковий елемент структури соціального захисту громадян держави, який визначає рівень суспільного добробуту та є важливою складовою в умовах економічної стабільності. На даному етапі розвитку необхідна розробка такої системи розвитку, яка б забезпечила гідний рівень життя громадян, та працюючу систему реалізації допомоги безробітним та їх сім'ям. Саме в такій державі людина буде почувати себе безпечно і буде мати бажання реалізувати себе в цій державі.

Список літератури

1. Пищуліна О.М., Жаліло Я.А., Лавриненко С.І. та ін. Україна як соціальна держава: гасло для політичної конкуренції чи шлях до солідаризації суспільства? / за заг. ред. В.Є. Вороніна. – К.: НІСД, 2009. – 108 с.
2. Завіновська Г.Т. Економіка праці: навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2003. – 300 с.
3. Сорокін В.Д. Административный процесс и административнопроцессуальное право. – СПб.: Изд. юрид. ин-т, 2002. – 474 с.

УДК 796.015

Филиппов Н. Н.

д.п.н., доцент,
заведующий кафедры физического воспитания и спорта,
Белорусский государственный технологический университет

ДИНАМИКА ФИЗИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВЛЕННОСТИ СТУДЕНТОВ

Важнейшим стратегическим достоянием любого государства является здоровье его граждан. Физическая культура в высших учебных заведениях Республики Беларусь проводится на основании статьи 32 Закона Республики Беларусь «О физической культуре и спорте» принятого 4 января 2014 г. № 125-3, Инструкции о работе кафедр физического воспитания и спорта высших учебных заведений, утвержденной постановлением Министерства образования Республики Беларусь от 27.12.2006 № 130 и типовой учебной программы для высших учебных заведений, утвержденной Министерством образования Республики Беларусь 14 апреля 2008 года. Согласно нормативно-правовых документов в Республике Беларусь учебные занятия в вузах по дисциплине «Физическая культура» проводятся на первых двух курсах в объеме не менее четырех учебных часов в учебную неделю, на остальных курсах – двух учебных часов и двух факультативных часов в учебную неделю.

Физическая культура в высших учебных заведениях страны в современных социально-экономических условиях направлена на сохранение и укрепление здоровья студенческой молодежи, и привлечение ее к здоровому образу жизни. Одним из обязательных компонентов в управлении физическим состоянием студентов на учебных занятиях по физической культуре является выявление у занимающихся уровня физического развития и физической подготовленности с целью индивидуализации учебного процесса направленного на улучшение определенных функций и систем организма.

Цель исследования – технологическое обоснование годичной динамики физической подготовленности и выявление наиболее эффективных форм организации и проведения учебного процесса со студентами основного отделения в Белорусском государственном технологическом университете.

В работе использовались следующие методы исследования: теоретический анализ и обобщение нормативно-правовых документов, контрольные испытания, математико-статистические методы анализа и обобщения результатов исследования.

Физическая подготовленность студентов является результатом физической подготовки и определяется степенью развития физических качеств. Повышение уровня развития физических качеств одна из основных задач, решаемых в процессе занятий со студентами в вузе. Контрольные испытания студентов основного учебного отделения оценивались по «10» бальной шкале оценок (Типовая учебная программа 2008 г.), по следующим тестам: бег 100 м. (юноши, девушки), бег 1000 м. (юноши), бег 500 м. (девушки), прыжок в длину с места (юноши, девушки), подтягивание на перекладине (юноши), поднятие туловища из положения лежа на спине (девушки).

Исследования проводились в течение 2016/2017 учебного года профессорско-преподавательским составом кафедры. В исследовании приняли участие студенты БГТУ всех факультетов в количестве 5982 студентов (юношей-2530, девушек – 3452 человека).

Сравнительный анализ результатов тестирования, представленный в таблице 1, выявил, что у студентов-юношей основного учебного отделения всех факультетов на 2-4 курсах прослеживается динамика физической подготовленности:

– в беге на 100 м (быстрота) – в октябре месяце результаты на втором, третьем и четвертом курсах составили 5; 6 и 3 балла, а в мае – 4; 5 и 4, т.е. прослеживается снижение результатов при сдаче теста у студентов на втором и третьем курсах и повышение на четвертом курсе;

– в беге на 1000 м (скоростная выносливость) – в октябре месяце результаты тестирования на втором, третьем и четвертом курсах составили 1; 1 и 0 баллов, а в мае – 3; 0 и 0 баллов соответственно, т.е. на третьем и четвертом курсах происходит снижение результатов;

Таблица 1

**Сравнительный анализ физической подготовленности студентов-юношей 2-4 курсов
основного учебного отделения БГТУ в 2016/2017 учебном году**

Тесты	Курсы														
	2 курс, n=1040					3 курс, n=930					4 курс, n=560				
	октябрь		май		Разница	октябрь		май		Разница	октябрь		май		Разница
	Рез-т	Оценка	Рез-т	Оценка		Рез-т	Оценка	Рез-т	Оценка		Рез-т	Оценка	Рез-т	Оценка	
Бег 100 м., с	14,0	5	14,1	4	-0,1	13,8	6	14,0	5	-0,2	14,3	3	14,1	4	0,2
Бег 1000 м, мин., с	3.59	1	3.43	3	0,16	3.58	1	4.45	0	-,47	4.16	0	4.08	0	0.08
Подтягивание на перекладине, к-во	9,1	4	9,1	4	0,0	9,7	4	9,9	4	-0,0	10,1	5	10,2	5	-0,1
Прыжок в длину с места, см	225,8	4	234,9	5	-9,1	230,6	5	233,3	5	-2,7	227,9	3	231,7	5	-3,8

– в подтягивании на перекладине (мышечная сила) – в октябре месяце результаты на втором, третьем и четвертом курсах составили 4; 4 и 5 баллов, а в мае составили также 4; 4 и 5 баллов, т.е. остались на одном уровне;

– в прыжках в длину с места (скоростно-силовая способность) – в октябре месяце результаты на втором, третьем и четвертом курсах составили 4; 5 и 3 балла, а в мае – 5, 5 и 5 баллов, т.е. произошло повышение результатов (таблица 1).

Сравнительный анализ результатов тестирования, представленный в таблице 2 выявил, что у студентов-девушек основного учебного отделения всех факультетов на 2-4 курсах прослеживается, также как и у юношей, динамика физической подготовленности:

– в беге на 100 м (быстрота) – в октябре месяце результаты на втором, третьем и четвертом курсах составили 3, 3 и 2 балла, а в мае – 2, 2 и 3, т.е. прослеживается снижение на 2-м и 3-м курсах и повышение на 4-м курсе;

– в беге на 500 м (скоростная выносливость) – в октябре месяце результаты на втором, третьем и четвертом курсах составили 4, 5 и 3 балла, а в мае – 3, 4 и 5, т.е. прослеживается снижение на 2-м и 3-м курсах и повышение на 4-м курсе;

**Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні світові тенденції розвитку науки, освіти та технологій»**

–в поднимание туловища из положения лежа на спине (мышечная сила) – в октябре месяце результаты на втором, третьем и четвертом курсах составили 5, 6 и 7 балла, а в мае – 6, 6 и 7 т.е. произошло повышение результатов;

– в прыжках в длину с места (скоростно-силовая способность) – в октябре месяце результаты на втором, третьем и четвертом курсах составили 5, 3 и 5 баллов, а в мае – 5, 6 и 6, т.е. повышение на 3-м и 4-м курсах.

Таблица 2

**Сравнительный анализ физической подготовленности студентов-девушек
2-4 курсов основного учебного отделения БГТУ в 2016/2017 учебном году**

Тесты	Курсы														
	2 курс, n=1450					3 курс, n=1390					4 курс, n=612				
	октябрь		май		Разница	октябрь		май		Разница	октябрь		май		Разница
	Рез-т	Оценка	Рез-т	Оценка		Рез-т	Оценка	Рез-т	Оценка		Рез-т	Оценка	Рез-т	Оценка	
Бег 100 м., с	17,2	3	17,4	2	-0,2	17,0	3	17,4	2	-0,4	17,4	2	17,2	3	-0,2
Бег 500 м, мин., с	2.09,2	4	2.10,2	3	-0.01,0	2.01,7	5	2.07,0	4	-0.05,3	2.14,7	3	2.04,0	5	0.10,7
Поднимание туловища из положения лежа на спине, к-во	47,7	5	49,4	6	-1,7	49,5	6	49,2	6	0,3	54,0	7	53,8	7	0,2
Прыжок в длину с места, см	171,4	5	170,3	5	-1,7	173,3	3	175,0	6	-1,7	171,8	5	176,2	6	-4,4

Исходя из полученных результатов, можно констатировать, что скоростно-силовые качества у студентов в процессе занятий по физической культуре развивались значительно лучше, чем силы и особенно выносливости.

Анализ показателей физической подготовленности студентов вторых-четвертых курсов Белорусского государственного технологического университета выявил следующую закономерность. Показатели физической подготовленности студентов улучшаются к концу второго курса (четвертому семестру), а к концу четвертого курса (восьмому семестру) снижаются, и особенно у юношей в тесте, характеризующим общую выносливость. В процессе учебы в вузе прослеживается общая тенденция ухудшения показателей физической подготовленности студентов. Тестирование также показало, что различные формы организации физического воспитания, применяемые для развития физических качеств, в полной мере, не дают желаемого результата и требуется дальнейший поиск путей совершенствования учебного процесса по физической культуре в период обучения в вузе.

Гірша Ю. І.

студентка IV курсу,
Українська академія друкарства,

Ткач Л. М.

к. філол. н, доцент,
доцент кафедри інформаційної,
бібліотечної та архівної справи,
Українська академія друкарства

ТРАНСФОРМОВАНЕ СЛУЖБОВЕ ЛИСТУВАННЯ ЯК ІНДИКАТОР ІМІДЖУ ОРГАНІЗАЦІЇ

Сьогодні службове листування залишається одним із методів управління, за допомогою якого відбуваються інформаційно-комунікаційні процеси різного формату. Розпочатий процес інформатизації позначився впливом на форми, засоби ділових комунікацій, зокрема на форми службового листування.

Електронне службове листування, з одного боку, є аналогом традиційного, але існують суттєві відмінності, зумовлені, перш за все, новими властивостями сучасних інформаційних комунікацій. За допомогою електронної пошти та месенджерів, як новітнього засобу бізнес-комунікацій, швидкість передачі інформації, її обробка та інтерпретація суттєво спростилися. Переваги листів такої форми очевидні: оперативність, доступність і зручність у використанні.

В електронному діловому спілкуванні є свої правила, окремі з них видозмінюються відповідно до вимог часу. Важливо не тільки те, що написано, а й те, як це зроблено. Саме з того, як складено й оформлено лист, можна зробити висновок про культуру діловодства і рівень культури управління організацією. Як потрібно вести службове листування, щоб воно було продуктивним, емоційно комфортним і максимально етичним?

Важливими елементами ділового іміджу в електронному листуванні є грамотний текст, уникнення жаргів, правильні форми звертання, послідовний, лаконічний виклад думок, ввічливий тон, час відповіді, правильно оформлений підпис і блок контактної інформації.

Доцільно дотримуватися ключових правил подачі інформації в листі: для прочитання листа найбільш прийнятним є обсяг, який вкладається «в один екран», максимум – у сторінку формату А4; не слід вкладати в листи файли форматів EXE, PIF, BAT, COM, CMD, SCR – чимало поштових клієнтів або сервери блокують їх, тому адресат їх ніколи не прочитає; не розпочинати відповідь як новий лист (без збереження історії листування), в іншому випадку одержувач буде змушений витратити час на пошуки первинного повідомлення; у листі повинен бути блок, що складається з підпису і контактної інформації (це невід’ємний елемент культури ділового спілкування).

Електронний службовий лист може мати двох і більше адресатів, у цьому випадку його надсилають за низкою адрес. Лист може і не мати конкретного адресата. Такі інформаційні листи є доступними для користувачів на певних сайтах, не містять ні

найменування електронної пошти, ні імені адресата. У цьому випадку припустимо, що лист сам знайде одержувача з певного питання.

Одним із нових правил етикету є найбезпечніша дистанція для листування, тобто саме електронна пошта, а не месенджери. Важливо вказувати в назві електронної пошти своє ім'я й прізвище, а до ділового листа обов'язково додавати конкретну й зрозумілу тему листа. Це допоможе адресанту швидше зорієнтуватися, хто йому пише і з якого питання.

У діловому електронному спілкуванні важливо сформулювати і вмістити всі свої думки та ідеї в один структурований лист або повідомлення. Знаки оклику, «Caps lock», смайли для передачі емоцій – це ті елементи, з якими потрібно бути обережними й використовувати їх в міру. Недоречно відправляти контакти, номери банківських карт знімками екрана або фотографією. Також не завадить пам'ятати, що електронний діалог закінчується за правилом етикету – хто перший почав листування, той його і закінчує.

Баглай М. Р.

студентка,

Львівський національний університет імені Івана Франка

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ СУСПІЛЬСТВА: ВИКЛИКИ І ЗАВДАННЯ

На мою думку, є очевидним той факт, що ми живемо в добу інформаційного засилля. Дезінформація настільки глибоко поглинула ЗМІ, що довіряти усім без винятку читач може лише на свій страх і ризик, а знайшовши якісні ЗМК, берегти їх варто як зіницю ока. Сьогодні найбільш розповсюджена, легкодоступна та водночас затребувана зброя масового ураження це - інформація. «Інформаційна війна», «пропаганда», «фейк» – терміни, які стали звичними для більшості населення лише за останні роки [1, с. 1]. І найгіршим є усвідомлення того, що далеко не кожен знає, що він є жертвою маніпуляцій ЗМІ.

Можна довго говорити про руйнівну силу дезінформації, але вважаю куди доцільнішим спрямувати увагу на таке поняття, як медіаграмотність – те, що за правом можна назвати рятунком для сучасного суспільства. «Медіаграмотність – це сукупність знань, навичок та умінь, які надають людям можливість аналізувати, критично оцінювати повідомлення, а також розуміти й аналізувати складні процеси функціонування медіа в суспільстві» [2, с. 1], – так звучить одне з академічних визначень. По суті, в основі медіаграмотності – модель, яка заохочує людей замислюватися над тим, що вони дивляться, бачать, читають [1, с. 1].

Проте, на жаль, на практиці ж медіаграмотність є явищем куди менш поширеним. За роки війни українці мали можливість неодноразово відчувати на собі силу фейків, наклепів та провокацій зі сторони агресора. Це чітко виявило величезний освітній пробіл у нашого не досить медіаосвіченого суспільства. А отже нас чекають чимало викликів та завдань на шляху до цілковитої обізнаності населення.

Як на мене, є декілька ключових цілей, які варто ставити перед собою суспільству, що прагне стати медіаграмотним. Перш за все, медіаосвіта потрібна для того, аби протистояти інформаційній агресії. Як було сказано раніше, інформаційна війна – це явище, яке глибоко увійшло в наші життя. Воно може маніпулювати населенням, як найсильніша зброя. При тому, робити це настільки делікатно, а інколи й переконливо, що на перший погляд розпізнати такі дії важко. «Інформаційний простір увесь час змінюється, продукуючи нові

інструменти впливу. Ці інструменти чимраз сильніші, могутніші й... непомітніші», - слова видатного професора Георгія Почепцова стосовно можливих маніпуляцій засобами масової комунікації [3, с. 11].

Українці, як ніхто інший, знають, що означає бути предметом інформаційної агресії. За період тривання війни на сході України, від країни-агресора постійно безперервним потоком ллється дезінформація та наклеп. Десятки ток-шоу, новинних випусків та телепередач мають на меті змусити людей дивитись на очевидні речі крізь призму ілюзій, що вигідні російській владі, а правда, як можна зрозуміти, їй далеко не на руку. «Інформація відображає дійсність. І оперування інформацією полегшує управління дійсністю», - ще одна цитата Георгія Почепцова, яка чітко дає зрозуміти, чому ж ЗМІ є таким важливим чинником для маніпуляцій народом [3, с. 10]. Та не лише зарубіжні ЗМІ використовують інформаційну агресію як хліб насущний – і на українському інфопросторі є яскраві представники підкупних ЗМК.

Тим не менш, кожне завдання на шляху до виконання може зіткнутись із численними викликами, що значно ускладнюватимуть його реалізацію. Згадуючи таку ціль, як протистояння інформаційній агресії, варто розуміти, що проблемою може стати та сама необізнаність населення та слабке критичне мислення. Далеко не кожен може сприймати інформацію паралельно її оцінюючи. Відомо, старше покоління не завжди споживає новинний потік крізь призму критики. Саме з цієї причини такими представниками найлегше маніпулювати. Відповідно, аби суспільство могло протистояти інформаційній агресії, медіаграмотність має бути пріоритетною для кожного.

Наступним завданням медіаграмотності, я вважаю, є контроль ЗМІ, який відбувається завдяки вимогливості споживачів. Погодьмось, засоби масової інформації не зможуть виготовляти продукт, що не відповідає журналістським стандартам, якщо читачі відразу відмовлятимуться від послуг такого ЗМК. Йому апріорі буде не вигідно створювати фейковий інфопривід, адже на нього не буде попиту. Так, аби все ж таки залишатись на плаву, медіа будуть вимушені відповідати міжнародним нормам якісної преси. Чи не єдиним викликом для такого завдання може стати питання часу. На жаль, не один місяць чи навіть рік може пройти, допоки ЗМІ зрозуміють свою помилку та стануть на шлях її виправлення. Проте краще пізно, аніж ніколи, тому в перспективі і ця ціль може досягти свого успіху.

Й на останок можу додати, що медіаграмотність без сумніву формує освічене громадянське суспільство. Суспільство, яке не є піддатливим щодо маніпуляцій, суспільство, яке захищає свої права та можливості та знає свої потреби й обов'язки. У такий спосіб, воно може не боятись ані фейків, ані пропаганди чи джинси, тому що його інформаційне поле формується винятково на ґрунті журналістських стандартів та норм.

Варто пам'ятати, що медіаграмотність є важливим чинником освіченого суспільства. Вона як захисний щит рятує його від неякісної журналістики та інформаційної стагнації. Навіть не зважаючи на численні виклики, медіаосвіта все одно має шанс виконати всі завдання, що вона ставить перед собою, а отже, й побудувати міцну країну з ерудованим населенням.

Список літератури

1. Д. Плахта «Чому важливо бути медіаграмотним» [сайт], URL: <https://day.kyiv.ua/uk/blog/suspilstvo/chomu-vazhlyvo-buty-mediagramotnym>
2. Медіаграмотність [сайт], URL: <https://msu.edu.ua/library/mediahramotnist-korysni-materialy/>
3. Г. Почепцов «Сучасні інформаційні війни», Києво-Могилянська академія, 2015 р., с. 10, с.11.

УДК 373.2:37.016.81:316.772.4

Гужанова Т. С.

кандидат філологічних наук, доцент,
Житомирський державний університет імені Івана Франка

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ
ЗАВДАНЬ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ
У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

На даному етапі розвитку дошкільної освіти актуальним є питання формування ключових компетенцій у дітей дошкільного віку. Це обумовлено новим підходом до оцінки якості освіти, при якому основним результатом діяльності закладу дошкільної освіти стає не система знань, умінь і навичок, а оволодіння дитиною набором компетентностей - інтеграційних особистісних характеристик, що визначають здатність дитини до вирішення різноманітних питань життєдіяльності.

Комунікативна компетенція – найважливіша складова особистісної сфери, що забезпечує необхідну соціально-психологічну адаптацію дитини в навколишньому світі. Вміння вступати в контакти з іншими людьми, встановлювати стосунки з ними, регулювати свою поведінку необхідні для становлення особистості дитини-дошкільника.

Комунікація в сучасному житті це базова діяльність для всіх інших видів людської діяльності і є умовою їх успішної реалізації. У зв'язку з цим проблема соціально-комунікативного розвитку дитини стає особливо актуальною для дошкільної освіти.

Згідно нової редакції Базового компоненту дошкільної освіти, комунікативна компетентність - здатність дитини до спілкування з однолітками і дорослими у різних формах конструктивної взаємодії, здатність підтримувати партнерські стосунки, заявляти про свої наміри і бажання, узгоджувати свої інтереси з іншими, домовлятися, за потреби аргументовано відстоювати свою позицію [1].

Постає питання якісної підготовки майбутнього вихователя до реалізації завдань формування комунікативної компетенції дітей у сучасному ЗДО.

Важливим для вирішення цієї проблеми є вивчення майбутніми вихователями обов'язкової освітньої компоненти "Технології формування комунікативної компетенції дітей дошкільного віку".

Метою даного курсу є засвоєння майбутніми фахівцями базових знань з актуальних питань формування комунікативної компетенції дітей дошкільного віку, виховання мовленнєвої культури відповідно до державних стандартів Базового компонента дошкільної освіти України.

Основне завдання – оволодіння студентами вміннями та навичками організації педагогічного процесу на основі сучасних технологій формування комунікативної компетенції дітей дошкільного віку.

Здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти, вивчаючи освітню компоненту, повинні мати знання теоретичних понять формування комунікативної компетенції; організаційно-педагогічних умов формування комунікативної компетенції дітей дошкільного віку: розвитку мовної і мовленнєвої компетенції, комунікативних здібностей, збагачення мовлення дітей формулами мовленнєвого етикету; форм, методів, засобів, технологій формування комунікативних навичок. Майбутні фахівці повинні вміти

планувати роботу з формування комунікативної компетенції в ЗДО та моделювати заняття в різних вікових групах.

Звертається увага студентів на те, що робота з формування комунікативної компетенції дошкільників здійснюється як на спеціальних заняттях так і в процесі організації різних видів діяльності.

Заняття побудовані так, що відбувається і формування комунікативної компетенції майбутніх вихователів шляхом засвоєння норм мовленнєвої поведінки в різних сферах і ситуаціях спілкування, оволодіння різноманітними стратегіями і тактиками ефективної комунікації, виховання потреби самоосвіти і самооцінки для постійного вдосконалення комунікативної компетенції; розвитку вмінь і навичок викладати свої думки, дискутувати, використовуючи різні способи аргументації, вести діалог із співрозмовниками, дотримуючись правил мовленнєвого етикету; оволодіння вміннями сприймати, аналізувати, зіставляти, коментувати, оцінювати мовні явища й факти з точки зору нормативності, відповідності ситуації спілкування.

Таким чином, необхідно звертати особливу увагу на процес формування комунікативної компетенції дітей дошкільного віку, адже саме комунікація є унікальною формою діяльності дитини, це результат її зусиль в освоєнні життєвого простору. Ефективність роботи з формування комунікативної компетенції дітей дошкільного віку залежить насамперед від професіоналізму вихователя, володіння комунікативною компетенцією, його вміння організувати і здійснювати цей процес у різних вікових групах дошкільного закладу відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти.

Список літератури

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Видавництво, 2021. 18 с. / Офіційний сайт Міністерства Освіти і Науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti-derzhavnogo-standartu-doshkilnoyi-osviti-nova-redakciya>

УДК 378.225

Лапшина О. О.

к. пед. н., доцент,
доцент кафедри іншомовної освіти і
міжкультурної комунікації,
Хмельницький національний університет

ПІДГОТОВКА БАКАЛАВРІВ ЛІНГВІСТИКИ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ: ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ

Сучасні виклики лінгвістичної глобалізації, стратегічні орієнтири інформаційного простору, проблеми мовної екології та мовної політики, стрімкий розвиток комунікаційних технологій в усіх галузях суспільства посилили увагу до якості забезпечення людської комунікації. Водночас, аналіз наукових праць із порівняльної педагогіки засвідчив, що порушена проблема в зарубіжному досвіді, зокрема у Великій Британії, не поставала предметом спеціальних досліджень в Україні.

Традиційно лінгвістика охоплює такі ключові сфери: фонетику, фонологію, морфологію, синтаксис, семантику, прагматику та дискурс, однак на практиці межі між ними є досить нечіткими [1; 2; 3]. Для змісту освітніх програм із лінгвістики в університетах Великої Британії характерне балансування між зазначеними сферами. Зміст деяких програм сфокусований переважно на рівнях лінгвістичного аналізу та взаємодії між

ними, що аналізують як фасилітатори розуміння соціолінгвістичних, психолінгвістичних, біологічних, антропологічних, філософських, освітніх і технологічних перспектив розвитку мови. Зміст комбінованих освітніх програм із лінгвістики охоплює лише ті підгалузі, які найбільш влучно відповідають обраній спеціалізації. Крім того, розробники можуть модифікувати різноманітні аспекти лінгвістичної науки відповідно до специфіки викладання, пошуково-дослідницької діяльності, а також інтересів та освітніх потреб майбутніх фахівців з лінгвістики.

Протягом першого року навчання студенти ознайомлюються з основними принципами фонетики й фонології, морфології та синтаксису, прагматики й семантики. Вони розвивають розуміння процесу засвоєння мови дитиною, ментального оброблення мови тощо [4; 5; 6; 7]. На другому році навчання освітні програми з лінгвістики здебільшого зосереджені на лінгвістичних теоріях, тому студенти вивчають синтаксичну теорію, типологію мов, граматичну семантику. Водночас на другому й третьому роках навчання студенти приділяють більше академічного часу вибірковим дисциплінам. Типовими прикладами таких дисциплін, що передбачені в межах освітніх програм із лінгвістики бакалаврського рівня, є «Лінгвістична теорія», «Засвоєння мови», «Звукові системи мов світу», «Структура мов світу» тощо. На третьому році навчання студенти мають змогу критично оцінювати лінгвістичні теорії в галузях спеціалізації або особистого інтересу. До переліку обов'язкових дисциплін можуть належати «Когнітивна лінгвістика», «Методи дослідження», «Фонетична і фонологічна теорія», «Лінгвістика і філософія мови», «Міждисциплінарні зв'язки лінгвістики» тощо. Вибіркові дисципліни охоплюють «Криміналістичну лінгвістику», «Нейролінгвістику», «Мову, культуру і світогляд» тощо.

У руслі аналізу науково-дослідницької підготовки зауважимо, що протягом другого семестру третього року навчання (або четвертого року навчання для шотландських освітніх програм) студенти повинні написати дипломну роботу (дисертацію; може бути передбачена як вибіркова дисципліна) на певну тему в галузі, яку вивчали в межах освітньої програми.

Таким чином, зміст професійної підготовки фахівців з лінгвістики у Великій Британії поєднує фундаментальну, фахову, науково-дослідницьку й практичну підготовку, що сприяє задоволенню перспективних кар'єрних можливостей і науково-професійному зростанню лінгвістів. Предметна специфіка освітніх програм із лінгвістики відповідає сучасним лінгвістичним викликам, оскільки майбутні фахівці можуть побудувати освітню траєкторію на основі власних нахилів, уподобань й освітніх потреб. Широкий спектр дисциплін вільного вибору засвідчує інноваційність британського підходу до розвитку навчальної автономії студента, оскільки британські освітяни вважають студента повноправним суб'єктом освітнього процесу, що здатен самостійно обирати шлях досягнення програмних результатів навчання за допомогою вдало дібраного змістового наповнення освітніх програм із лінгвістики, які також враховують регіональні особливості адміністративної географії.

Список літератури

1. Belcher D. English for specific purposes: teaching to perceived needs and imagined futures in worlds of work, study, and everyday life. *TESOL quarterly*. 2006. № 40, P. 133–156.
2. Bowskill S. Guest editorial: considering postgraduate study in languages, linguistics and area studies? *Debut: the undergraduate journal of languages, linguistics and area studies*. 2010. № 1 (2), P. 45–47.
3. Malmkjaer K. *The Linguistics Encyclopedia* (2nd ed.). London; New York, NY: Routedge. 2002. 688 p.
4. Linguistics. Program specification. URL: <http://www.bangor.ac.uk/ar/main/KIS-docs/Final/Q100.pdf>. (дата звернення: 14.08.2021).
5. BA Linguistics. Course details. URL: <http://www.manchester.ac.uk/study/undergraduate/courses/2018/00291/ba-linguistics/course-details/#course-profile>. (дата звернення: 12.08.2021).

6. Degree programme specification. MA Honours in Linguistics. URL: <http://www.drps.ed.ac.uk/15-16/dps/utlings.htm>. (дата звернення: 12.08.2021).

7. BA in Linguistics. URL: https://www.essex.ac.uk/coursefinder/course_details.aspx?course=ba++q100. (дата звернення: 12.08.2021).

Марчук Д. В.

магістрантка 2го курсу,
Вінницький державний педагогічний
університет імені М. Коцюбинського

Науковий керівник:

Поселецька К. А.

доцент, кандидат педагогічних наук,
Вінницький державний педагогічний
університет імені М. Коцюбинського

ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ ГРИ

Проблема формування іноземної лексичної компетенції (ІЛК) учнів загальноосвітніх шкіл є актуальним завданням сучасної методики навчання іноземних мов. Орієнтація навчальної програми на задоволення вимог європейського ринку праці, запитів суспільства та глобалізаційних процесів, сприяє зростанню потреби у формуванні іноземної лексичної компетенції учнів старших класів загальноосвітньої школи, які є майбутніми фахівцями у різних галузях суспільного життя.

Аналіз наукових поглядів та праць в галузі методики викладання іноземних мов свідчить, що лексична компетенція є базовим елементом формування іншомовної комунікативної компетенції, а тому її розвиток та становлення є невід'ємним аспектом шкільного курсу вивчення англійської мови у старшій школі. Наша увага зосереджена на сутності поняття «лексична компетенція», основних етапах та особливостях її формування.

В процесі розвитку лексичних навиків як продуктивного, так і рецептивного характеру відбувається становлення лексичної компетенції. Лексична компетенція – це здатність особи правильно формувати власні висловлювання і розуміти мовлення інших, яка базується на складній і динамічній взаємодії відповідних навичок, знань та лексичної усвідомленості. Тобто лексична компетенція складається з таких елементів як лексичні навички, знання і загальна мовна усвідомленість або здатність їх використання в усіх видах мовленнєвої діяльності [1, с. 273].

В процесі формування ІЛК можуть виникнути певні труднощі при засвоєнні різних лексичних одиниць. З метою розробки заходів щодо їх уникнення або зменшення, лексичні одиниці (ЛО) можуть групуватися за ступенем і характером труднощів, що дозволяє підходити до них диференційовано, на основі їх методичної типології [2, с.192].

Зважаючи на різноманітні труднощі у процесі засвоєння лексичних одиниць, необхідним завданням є розробка комплексу вправ для формування лексичної компетенції, а насамперед потрібно визначити мету роботи з лексичним матеріалом – поповнення активного (формується в результаті ретельного опрацювання ЛО, які активно використовуються у усному та писемному мовленні) чи пасивного (на основі якого відбуваються такі види МД як читання та аудіювання) словникового запасу. Засвоєння лексичного запасу слів – це системний процес, який включає у себе багато етапів [3, с. 68-70].

Процес ознайомлення з новими ЛО, розпочинається, як правило, з розкриття їх значень, тобто семантизації. В загальному, способи семантизації можна поділити на перекладні та без перекладні. Визначаючи найефективніший спосіб розкриття значення нових ЛО, варто врахувати їх належність до активного чи пасивного мінімуму, ступінь навчання та загальну мовну підготовку учнів. Переважно поєднують кілька методів, наприклад застосовуючи слово у контексті та зображуючи його за допомогою рухів, міміки або жестів. Для автоматизації лексичного матеріалу доцільним є використання численних вправ, ситуативних завдань і рольових ігор. Умовою реалізації ігрової моделі навчання лексики є створення і драматизація навчальних комунікативних ситуацій. ситуації слугують мотиваційно- змістовою основою висловлювання, стимулюють продуктивну мисленнєво-мовленнєву діяльність студентів, моделюють процес реального спілкування. Вони поєднують у собі гру і навчання, емоційне захоплення і дослідницьку діяльність. У них учні вирішують проблемні питання і долають іншомовні утруднення, формують мовленнєві уміння та необхідну для розвитку мовленнєвих дій поведінку.

Отже, ми з'ясували, що серед різноманітності завдань сучасної загальноосвітньої школи, основним є формування конкурентоспроможної особистості, яка усвідомлює важливість подальшого навчання та вимоги сучасного суспільства. Гра стимулює пізнавальну діяльність та вивчення лексики та завдяки тому, що гру можна змоделювати в будь-якій ситуації та пристосувати до різних умов, то можливість використання отриманих знань у повсякденному та професійному житті гарантована, в тому числі і для вирішення конкретних комунікативних ситуацій.

Список літератури

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчання, викладання, оцінювання / Науковий керівник українського видання д.п.н., проф. С. Ю. Ніколаєва. - К. : Ленвіт, 2003. - 273 с.
2. Коньшева А. В. Игровой метод в обучении иностранному языку / А.В.Коньшева. – СПб.: Издательско-полиграфический центр "КАРО", 2006. – 192 с.
3. Кумпан М. Б. Зміст навчання лексики англійської мови: матеріали Криворізької сесії I Всеукраїнської наук.-практ. конф. з міжнародною участю [«Придніпровські соціально-гуманітарні читання»], (20 травня 2012 р.): у 5-ти частинах. – Д. : ТОВ «Інновація», 2012. – Ч. 4. – С. 68-70.

УДК 371.2 (09)

Малецька І. В.

к. пед. н., доцент,
доцент кафедри української та іноземних мов,
Одеський державний аграрний університет

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ТВОРЧИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ

Метою національної педагогічної освіти є створення такої комплексної системи підготовки викладачів, яка на основі теоретичних та практичних надбань вітчизняної науки забезпечить підготовку педагогічних працівників, здатних фахово діяти на гуманістичних засадах, реалізовувати освітню діяльність як пріоритет держави, що спрямований на розвиток та самореалізацію майбутнього громадянина, задоволення його потреби бути конкурентоспроможним на ринку праці [1, с. 24].

Вагому роль у розв'язанні цих завдань відіграє формування творчої спрямованості особистості майбутнього педагога.

Художньо-педагогічна діяльність викладача – це одна з форм його творчої роботи на основі спеціальних умінь, яка спрямована на оптимізацію навчально-виховного процесу на базі застосування в ньому особисто створених художніх форм.

Таким чином, постало завдання розробки методики формування саме таких умінь особистості майбутнього викладача, які найбільш задіяні в художньо-творчій діяльності.

Виконання цього завдання можливе, якщо у навчально-виховному процесі університету елементи інноваційного навчання переважають над традиційними пояснювально-ілюстративними, тому що досвід креативної діяльності неможливо передати шляхом репродуктивного викладання – він має бути набутий лише під час особистого включення здобувачів у творчу працю.

Щоб забезпечити наявність цієї умови, було створено такі навчальні ситуації, що потребують від майбутнього викладача використання його творчих умінь; поставлено пошукові завдання, які покликані розвивати саме художньо-творчі уміння особистості й формувати в ній досвід креативної професійної діяльності. У цих завданнях містився опис конкретних професійно-педагогічних проблемних ситуацій, які спонукають здобувачів до пошуку рішень за відсутності готового алгоритму. Майбутнім викладачам необхідно було оцінити ситуацію, виокремити протиріччя, запропонувати можливі засоби й способи їх розв'язання, вибравши з них найоптимальніший для даних умов варіант. Особливістю творчого завдання є те, що в ньому міститься не єдино правильне рішення, а кілька можливих варіантів. Це розвиває в здобувачів інтуїцію, здатність до перетворень, уяву, інтелект, образність та гнучкість мислення, кмітливість, дотепність, здатність до аналізу та синтезу, прагнення до відкриттів, експериментування.

Під час впровадження методики формування художньо-творчих умінь майбутніх викладачів постало серйозне завдання щодо вирішення суперечності між необхідністю розробки відносно простої, технологічної моделі (тобто тої, що легко впроваджується в освітній процес ЗВО), – з одного боку, і необхідністю досягнення високих результатів у реалізації поставленої мети – з іншого.

Чим більше заходів у формуванні художньо-творчих умінь майбутніх педагогів передбачити, тим вище буде кінцевий результат. Але є межа кількості педагогічних заходів, за якою їхня ефективність стає незначною, а загальна модель занадто складною, важкою у практичному втіленні.

Методами інтерв'ю, бесід, спостережень нами визначено оптимальний комплекс заходів формування художньо-творчих умінь майбутніх викладачів. До нього належать:

- два початкових інформативно-мотиваційних заняття (лекція й групове заняття);
- навчальний курс «Основи художньо-педагогічної творчості в професійній діяльності педагога»;
- курс-тренінг «Розвиток художньо-творчих умінь педагога»;
- комплекс позааудиторних заходів;
- організація низки гуртків за художніми інтересами;
- система спеціальних заходів у процесі наукової та самостійної роботи здобувачів.

Метою групового заняття «Порівняльний аналіз проведення заняття традиційним та креативним методами» була наочна демонстрація здобувачам різниці між заняттям проведеним традиційно та із застосуванням художньої творчості викладача. Для цього було обрано заняття, присвячене вивченню творів французького Відродження.

Обговорення результатів заняття дозволило зробити такі висновки:

– незвична форма доведення до здобувачів навчального матеріалу різко підвищує їхню увагу і зацікавленість;

– залучення до постановки декількох майбутніх філологів сприяло формуванню їхніх художньо-творчих умінь;

– наочна демонстрація світоглядних поглядів французів епохи, коли створювався роман, дозволило студентам більш глибоко зануритись у атмосферу літературного твору.

Крім того, заняття стало поштовхом для створення на факультеті театрального товариства, яке робить певний внесок у формування художньо-творчих умінь здобувачів. У програмі товариства – акторська майстерність, сценічний рух і мова, етика ділового спілкування, інноваційні технології в педагогіці вищої освіти.

Список літератури

1. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. Указ Президента України від 25 червня 2013 року № 344/2013. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/15828.html> (дата звернення: 10.10.2021).

Miroshnichenko V.

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Head of the Pedagogy and Social and
Economic Disciplines Department of the
National Academy of the State Border Guard
Service of Ukraine named after Bohdan Khmelnytskyi

EDUCATION AND EDUCATION AS COMPONENTS OF THE PEDAGOGICAL PROCESS

The subject of study of the theory of education as one of the sections of pedagogy is education in a broad sense. In this sense, education includes both learning and education in its narrow sense – activities aimed at developing the motivational and value sphere of personality.

Therefore, the problem of the relationship between education and training has a long history. In pedagogy, there have been repeated attempts to define these concepts, to dilute them, to clarify their relationship [1 – 2].

For a better idea of learning can be imagined as a process of equipping the individual with tools for life, ie expanding its capabilities – the sphere of «can», and education – as an attachment to universal values, ie the formation of orientation – the sphere of «want». According to scientists, learning involves the acquisition of knowledge, skills and abilities that allow teachers and students to understand each other.

Education involves the assimilation of values, the formation of personal, subjective meaning ("meaning for me") elements of cultural experience, which is assimilated by the individual. At the same time, the authors emphasize, any assimilation of values is impossible without learning. Thus, semiotic and axiological bases are inseparable in pedagogical process.

The implementation of the semiotic basis is carried out in the learning process, and he axiological - in the process of education.

Training and education can be interpreted as two subsystems within a single pedagogical process on three grounds. According to the criterion of "artificiality – «naturalness», learning deals mainly with artificial – symbolic, symbolic, schematic objects and systems. Education is based on real interpersonal relationships, processes and events in the surrounding reality, which can cause emotional experiences.

Secondly, in education the logical, cognitive component prevails, in education – value-oriented, motivational, emotional. Thirdly, in the course of training there is an acquisition of knowledge, skills, methods of cognitive subject-technological activity, and in the process of education the acquisition of cultural experience, ways of behavior, assimilation of moral norms prevails. In this sense, we can talk about learning as a system of formation of intellectual and technological abilities, and about education - as an influence on the formation of human character.

Thus, we can conclude that teaching and education are not mutually exclusive, but complement each other and are subsystems of a single pedagogical process.

Education and training are purposefully organized, ie pedagogical in essence the processes of human formation.

Education is mainly focused on the development of the intellectual and practical sphere of man, and education – emotional and value. Education and training are closely interrelated and interdependent processes. For example, in order to cultivate a conscientious attitude to work, you must first help to find out what such an attitude is, to teach cadets work skills.

Thus, an essential feature of the unity of education and upbringing is that education contains a great educational material: worldviews and moral ideas, examples of high moral behavior, noble deeds.

It should be borne in mind that learning is a form of joint activity of students, their active communication both with the teacher and with each other, which also has an educational value.

References

1. Morozov V. The philosophy innovation in teaching process. *Higher education Ukraine*. 2014. № 2. p. 36–39.
2. Baer L., Campbel J. From Metrics to Analytics, Reporting to Action: Analytics' Role in Changing the Learning Environment. *Education and Information Technologies*. Boulder, CO: EDUCAUSE, 2012. P. 63.

Натальчук К.

студентка 21 Мд-Дошк,

Навчально-наукового інституту педагогіки

Житомирського державного університету імені Івана Франка

Науковий керівник:

Гужанова Т. С.

доцент, кандидат філологічних наук,

Житомирський державний університет імені Івана Франка

ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР І ЛЕКСИЧНИХ ВПРАВ

Важливість формування мовленнєвої компетентності у дітей зазначено в Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, Законі України «Про дошкільну освіту», «Концепції національного виховання». У Базовому компоненті дошкільної освіти акцент зроблено не на розв'язанні окремих завдань мовленнєвого розвитку дітей, а на цілісному підході до формування мовленнєвої компетентності як одного з ключових критеріїв і водночас вагової умови становлення й розвитку мовленнєвої особистості дошкільника.

Важливе місце в системі засобів формування лексичної компетентності в дітей середнього дошкільного віку посідають дидактична гра та лексичні вправи. Гра як провідний вид діяльності дошкільників відіграє важливу роль у підготовці до навчання. Дія і мовлення – основні способи розв'язання завдання у грі. Гра має дієвий і динамічний

характер. Вона супроводжується мовленням, фразами, роздумами, діалогом, розмовним мовленням як відображенням характеру ігрових ролей. У мовленні, словами діти передають переживання, турботи, радощі, хвилювання.

Проблема розвитку мовлення дошкільників досліджувалася науковцями в різних аспектах: психологічному (Л. Виготський, Г. Леушина, О. Лурія, Т. Пироженко, С. Рубінштейн, І. Синиця), психолінгвістичному (І. Зимня, О. Леонтєв, О. Шахнарович), лінгвістичному (М. Кочерган, Л. Мацько, М. Плющ, М. Пентилук, Л. Щерба), педагогічному (Л. Ворошніна, А. Зрожевська, О. Ушакова), лінгводидактичному (А. Богуш, О. Біляєв, М. Вашуленко, Н. Гавриш).

Вплив дидактичних ігор на виховний процес дітей було розкрито в працях педагогів класиків (Я. Коменський, С. Русова, К. Ушинський, В. Сухомлинський), психологів (Л. Виготський, Д. Ельконін, С. Рубінштейн), сучасних педагогів (Г. Швайко, К. Щербакова).

Мета статті: теоретично обґрунтувати формування лексичної компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами дидактичних ігор і лексичних вправ.

Лексика – це розділ мовознавства, що вивчає лексику (словниковий склад мови).

Лексична компетенція – це запас слів у межах певного вікового періоду, здатність до адекватного використання лексем, правильне вживання образних виразів, приказок, прислів'їв, фразеологічних зворотів. Лексична компетенція ґрунтується на словниковій роботі з дітьми.

Система лексичної роботи включає зміст, мету, напрями, завдання. Метою лексичної роботи всередньому дошкільному дитинстві є розвиток умінь дітей доречно добирати слова рідної мови, розуміти їх значення та вживати їх у власному мовленні. Низку досліджень присвячено словниковій роботі з дошкільниками, ознайомленню їх зі словом у різних видах діяльності, особливостям розуміння значення слова дітьми різних вікових груп, опануванню узагальнюючого значення слів, уведення саме таких, що позначають елементарні поняття (Л. Колунова, А. Лаврентьєва, Є. Струніна) [1;2].

Базова програма «Я у Світі», базуючись на принципі природовідповідності, який пропонував В.О.Сухомлинський, у збагаченні словникового запасу середнього дошкільника орієнтує педагогів на створення сприятливих умов для опанування дитиною лексичним багатством української мови (у межах вікових можливостей) через розвиток у неї вмінь розуміти та вживати слова для позначення назв, особливостей та дій, пов'язаних зі сферами життєдіяльності «Природа», «Культура», «Люди», «Я Сам», зі змістовими лініями кожної з них [3].

Найважливішим засобом формування лексичної компетенції у дошкільників є як дидактична гра так і лексичні вправи. Дидактичні ігри та лексичні вправи сприяють закріпленню дітьми вивчених лексичних понять, їх специфіки та зв'язку, формуванню лексичних умінь виявляти те чи інше явище, аналізувати його, визначати його роль у мовленні. Добір лексичних вправ залежить від змісту і специфіки вивчених лексичних понять.

Ігрова діяльність досліджувалася як психологами (Ю. Аркін, М. Басов, П. Блонський, Л. Виготський, С. Рубінштейн та інші), так і педагогами (Л. Артемова, А. Бондаренко, Д. Менджерницька, О. Усова, Г. Швайко та інші). Вони відзначають, що дидактична гра є виявом дитячої активності, спрямованої на засвоєння суспільного досвіду, оволодіння рідною мовою і спілкуванням. Дидактична гра та лексичні вправи мають величезний потенціал щодо активізації словникового запасу слів, що стимулює зв'язне мовлення. У процесі діти перебувають в ігрових та реальних взаєминах, які передбачають діалогічне

спілкування, в якому також розвивається мовлення дошкільника, його почуття, сприймання, збагачується емоційна сфера.

Дидактичні ігри та лексичні вправи є підґрунтям для активізації пізнавальної діяльності, розвитку розумових здібностей. У дітей середнього дошкільного віку формується вміння висловлювати свою думку, робити висновки, застосовувати нові знання в різних життєвих ситуаціях.

Тому, формування лексичної компетентності в дітей середнього дошкільного віку засобами дидактичних ігор і лексичних вправ буде ефективним за таких організаційно-педагогічних умов:

– спрямованість дидактичних ігор і лексичних вправ на формування лексичної компетентності;

– врахування вікових та індивідуальних особливостей формування лексичної компетентності в дітей середнього дошкільного віку;

– підбір дидактичних ігор та лексичних вправ відповідно до наявного діагностичного рівня лексичної компетентності кожної дитини;

– цілеспрямоване використання та розширення індивідуального досвіду кожної дитини в організації та проведенні дидактичних ігор і лексичних вправ.

Тому можна зробити висновок, що проблема формування лексичної компетентності є актуальною та знаходить відображення в програмах та документах про освіту, а також є предметом багатьох досліджень сучасних науковців.

Список літератури

1. Колунова Л. А. Работа над словом в процессе развития речи детей старшего дошкольного возраста: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. пед. наук: спец. 13.00.01 – теория и история педагогики. М., 1993. 24 с.

2. Струнина Е. М. Работа над смысловой стороной слова в процессе развития речи старших дошкольников в детском саду : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. пед. наук: спец. 13.00.01 – теория и история педагогики. М., 46 1984. 23 с.

3. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція). У 2 ч. Ч 1. / О. П. Аксьонова, А. М. Аніщук, Л. В. Артемова [та ін.]; наук. кер. О. Л. Кононко. Київ: ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2014. 204 с.

УДК 372.811.111 (004)

Павлюк В. І.

к. пед. н., доцент,

кафедра іноземних мов,

Уманський державний педагогічний

університет імені Павла Тичини

СТОРИТЕЛІНГ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Сторітелінг як інструмент навчання, заохочує молодших школярів до виразного читання та допомагає їм передавати свої думки та почуття чітко й зрозуміло, що є необхідним для опанування навичок повсякденного життя. Сторітелінг та інсценізація історії мають ряд особливостей, які роблять їх природними для інтеграції під час уроків. Обидва види діяльності ґрунтуються на вродженій здатності дітей до розвитку своєї фантазії та здатності до уявної гри. За допомогою історій та їх інсценізації діти розвивають розуміння себе в навколишньому світі і природу речей, досліджують важливі питання їх повсякденного життя.

Етапи впровадження цифрового оповідання за Т. Банашевським (2005) передбачають: логістику та планування, створення сценаріїв, викладання елементів ефективного цифрового оповідання, управління технологією та оцінювання [3].

Не зважаючи на те, що підготовка до проведення сторітелінгу у початковій школі вимагає від вчителя ретельного планування, цей метод роботи на уроках англійської мови є цікавим для обох сторін процесу – учнів та учителя, і змістовному навчанню та високому рівню мотивації. Виділяють наступні переваги використання методу сторітелінгу: викликає почуття благополуччя і розслаблення; підвищує готовність дітей передавати думки та почуття оточуючим; заохочує до активної участі на занятті; підвищує рівень мовленнєвої компетентності; заохочує до використання уяви та творчості; заохочує до співпраці між учнями; розвивати вміння слухати [1].

Наразі популярним є цифровий сторітелінг у навчанні молодших школярів іноземним мовам. Зокрема, Л. Панченко пропонує вчителям та методистам з англійської мови, користуючись рядом цифрових інструментів, на кшталт вільного інструменту My StoryMaker, який дозволяє створити просту історію у вигляді дитячої книжки шляхом обирання головного персонажу, його мети та тих об'єктів, які він хоче знайти, отримати тощо [2].

Для роботи з цифровим сторітелінгом важливо провести з учнями мозковий штурм історії, а саме: донести повідомлення, яке сторітелер хоче передати, задати загальні запитання щодо можливого змісту історії. Важливо також визначитися із елементами розповіді, наочністю, використанням ТЗН, джерела історії, видами створення образів (за допомогою зображення, звуку, руху, тощо), написати сценарій сторітелінгу і об'єднати його з елементами цифрового медіа, визначитися з темпом мовлення та продуктом відтворення історії учнями (усна розповідь, малюнок, власний електронний формат історії, тощо).

Сучасні діти цікавляться такими типами цифрових оповідань як веб-щоденники блогерів, веб-серіали та фотожурнали. Зокрема, на заняттях з англійської мови з молодшими школярами, доцільно виділити онлайн-платформи для створення власних історій My Storybook («Моя книга історій») та ZooBurst

На платформі My Storybook для початку роботи учні повинні мати створені адреси електронної пошти. Серед опцій платформи необхідно виділити можливість вивести історію на екран і прогортати її як презентацію з коментарями. Можна створювати безліч історій, і вони відобразатимуться у бібліотеці вчителя в розділі «Мої книги», учні можуть писати текст власної історії, додавати додаткові сторінки до книги, оформлювати історію картинками, представленими у безкоштовних шаблонах. По закінченні історії, її можна опублікувати та поділитися посиланням зі своїм класом. Однак, недоліком платформи є стягнення плати за скачування історій у PDF-файлах для їх друку.

ZooBurst є альтернативною цифровою платформою для створення оповідання англійською мовою, яка дозволить створити власну книжку 3D pop-up та використовувати більше ніж 10 000 безкоштовних зображень й інших матеріалів у наявній базі даних. Користувачі ZooBurst можуть ділитися своїми книжками між собою, використовуючи гіперпосилання або розміщуючи їх в будь-якому блозі і на сайті.

Отже, сторітелінг як дидактичний ресурс, який використовується у навчанні іноземної мови для створення природного контексту та позитивної атмосфери для навчання, сприяє розвитку базових мовних навичок молодшого школяра. Вчителям англійської мови необхідно частіше звертатися до методу сторітелінгу для розвитку вищезначених навичок

в своїх учнів та впроваджувати елементи навчання сторітелінгу в існуючу навчальну програму з іноземної мови.

Список літератури

1. Машкіна С. А. Використання методів «фішбоун» та «сторітелінг» на уроках у початковій школі на прикладі вивчення теми: «закріплення літери іі. Опрацювання тексту «Гроші України» *Теорія і методика навчання: проблеми та пошуки*. Збірник наукових праць. Випуск 14. С. 86-92.
2. Panchenko L. (2008) Digital storytelling: co-creation of teacher and student, *Methodyst*, no. 6(78), pp. 34-38, 2018. (in Ukrainian) Libraries Unlimited
3. Banaszewski T. (2005) *Digital storytelling: supporting digital literacy in grades 4-12*. (PhD Thesis), Georgia Institute of Technology.
4. MyStorybook.com веб-сайт. Електронна адреса статті: <https://www.mystorybook.com> (дата відвідування сайту: 28 серпня 2021).
5. ZooBurst. Електронна адреса статті: <https://zooburst-ios.soft112.com/> (дата відвідування сайту: 28 серпня 2021).

UDC 002.8(001.378):37

Petliovana L. L.

Ph.D, assistant professor

Associate Professor of the Department of Foreign Languages

Khmelnitskyi National University

THE USE OF MOODLE FOR TEACHING ENGLISH

Technology and computers have affected teaching and learning English in higher education. The multi-functionality of Learning-Management System (LMS) such as Moodle is integrated in English language classrooms to enhance students' learning. To facilitate the importance of teacher preparation for E-learning use, it is important to study the facts influencing teachers in integrating Moodle into their English classrooms and to explore the opinion from students who learn English by using Moodle. There is a wide use of its ability to create online environments in which students can take the benefits from them. Many English language teachers have been searching for effective instruction to motivate students to learn English so that the students achieve better academic performances.

Computers and Internet are used as tools to enhance the teaching and learning process. Computers are useful in delivering drills for practice, whether in grammar, vocabulary, pronunciation, or listening. Therefore, ESL students can learn at their own pace, choose any topic they like and not have to worry about the competition in the classroom. To get benefits from E-learning, an individual should engage in joint attention with other people so that interaction and co-operation increase their learning. Thus there should be a community of interaction and learning through access to students and teachers wide.

Among technology facilitation, Moodle is one tool that is widely used to transfer language teaching and learning. Moodle is a license free open-source software platform and involves E-learning. It has received great attention in the field of ESL and EFL. There are a number of teachers and practitioners who are selecting and using Moodle in their second and foreign language classroom. Based on its capacity, students can participate in the educational process anywhere and anytime. In terms of instruction, Moodle can be used to create online courseware which provides opportunities for interaction. Teachers are provided with various tools to support students to learn and communicate. Moreover, it can be used to support traditional classroom instruction.

Morrison defined E-learning as the use of the Internet to teach and learn. It includes interaction between teacher-student and student-student or teacher-teacher, as well as facilitating students' submission of assignments. It delivers and enriches learning content. Additionally, students can use the Internet as a research and publishing tool [3, p.249].

Felix agreed that web-based instruction is delivered over the Internet or over a school's intranet. He defined E-learning as a process of learning through computers over the Internet which meet three criteria: a geographical distance separates communication between teachers and students, the learning communication is two-way and interactive, and different technology is used to facilitate students learning process [2, p.9].

Bach and Smith related that E-learning covers several types of applications and processes, including computer-based learning, web-based learning, virtual classroom and collaborations. The educators explained E-learning as a subset of distance learning, online learning as a subset of E-learning and computer-based learning as a subset of online learning [1, p. 58].

Moodle is a software package designed to assist educators in creating online courses with opportunities for dynamic interaction. Su explained that Moodle is a free online course management system (CMS) which is particularly good for language teaching. It contains many useful and friendly tools to create and operate the courses [4, p. 325].

There are some advantages to use Moodle: firstly, students can practice themselves using the online materials; content can be studied according to their interests and their proficiency; lessons and supported activities are provided in Moodle so that they can be selective in their studies. Secondly, Moodle facilitates anytime-anyplace learning. This characteristic makes it easy for students to study online whenever and wherever they want. Besides studying in the classroom, they are provided with opportunities to study based on their times of convenience. Thirdly, Moodle makes course administration easier. In Moodle, teachers are seen as the course administrators who are responsible for course content. According to the Moodle's characteristics, teachers are provided with useful functions for managing the course easily. Moodle is convenient for teachers in many perspectives. For example, they can use Moodle to create or store materials. Moodle can be one tool to transfer their instruction. Finally, Moodle helps reduce the cost and time of delivering instruction. Teachers can save time in creating materials for their teaching and checking different tasks and tests. Moreover, they also save paper because those materials are online and students can visit websites without printing their work out. They do not need to have any budget for these materials. The disadvantages of using Moodle in English classrooms are related to technology issues such as the Internet connection, insufficient training of teachers and the effectiveness of Moodle itself.

To integrate Moodle effectively, for the beginner, one necessary thing that should be kept in mind is that technology is not scary. Teachers should not be afraid of using technology. They can get benefits from the technology in order to make their lessons interesting and efficient.

References

1. Bach. Sh., Haynes, Ph. & Smith, J.L. Online Learning and Teaching in Higher Education. New York. Open University Press, 2007, pp. 200
2. Felix. U. (2003). Language Learning Online: Towards Best Practice. The Netherlands. Swets &Zeitlinger Publishers, 2003, p. 7-18
3. Morrison. D. E-learning Strategies: How to Get Implementation and Delivery Right Frist Time.England. John Wiley & Sons Ltd.,2003, pp. 426
4. Su. C. Moodle for English Teachers Interneational Conference and Workshop on TEFL &Applied Linguistics, March 10-11, p321-330, Min Chuan University, 2006, p.321-330

Тихонович А. Ю.

преподаватель кафедры межкультурных
коммуникаций и технического перевода,

Белорусский государственный технологический университет

СОЗНАТЕЛЬНО-ОРИЕНТИРОВАННЫЙ ПОДХОД В ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ

В основе сознательно-ориентированного подхода лежит осознание формы языкового явления. Базируется этот подход на данных контрастивной лингвистики и индуктивном способе овладения языком. Подход разрабатывался применительно к обучению грамматике: овладение грамматическими навыками рассматривалось как постепенное осознание формы.

Подход опирается на положение Н. Хомского об универсальной грамматике, некоторые элементы которой одинаковы во многих языках; их не следует специальным образом тренировать, так как учащиеся сами постепенно осознают их сходство с соответствующими формами в родном языке.

Подход имеет много общего с сознательно-сопоставительным методом, в основе которого лежит мысль о том, что мышление на всех языках одинаково, различаются лишь формы его выражения, представленные в языках разными лингвистическими средствами.

И. Л. Колесникова и О. А. Долгина, пишут, что «сознательно-ориентированный подход появился в зарубежной методике в 1980-х годах в противовес многим современным методам и подходам, которые фактически исключали грамматику из курса обучения и отрицали роль сознательности в обучении» [1, с. 120].

Scott Thornbury отмечает, что «в основе сознательно-ориентированного подхода лежит психологическое понятие сознательности в овладении иностранным языком» [2, с. 57], которое по-разному трактуется отечественными и зарубежными методистами.

К основным положениям сознательно-ориентированного подхода относятся следующие методические установки:

– Индуктивный путь является ведущим в овладении грамматикой, т.е. учитель предлагает задания, в процессе выполнения которых учащиеся строят гипотезы об использовании той или иной грамматической формы, проверяют их, делают выводы и в конечном итоге овладевают этой формой.

– «Обучение грамматике не рассматривается как «линейный» процесс, когда за каждым усвоенным явлением следует другое, которым должны овладеть учащиеся; опыт показывает, что «пройденное» не означает «усвоенное» и что учащийся владеет данным материалом и активно им пользуется» [1, с. 44].

– «При сообщении знаний допускается использование правил, признается необходимость работы над языковой формой. Выделяются различные уровни выраженности правил, при этом не исключается их вербальная формулировка и объяснение. Однако правилам отводится второстепенная роль, так как их объяснение и заучивание не является гарантией усвоения грамматических явлений» [1, с. 44].

– «Основное внимание следует уделять значению лексического или грамматического явления, а не его форме. В связи с этим изучаемое явление следует рассматривать не изолированно, а в рамках контекста» [1, с. 44].

– «В качестве приемов обучения широко используются сопоставление, сравнение, анализ и другие языковые упражнения, направленные на осознание формы изучаемого явления. Существует множество различных способов, с помощью которых можно привлечь

внимание учащихся к языковой форме. К ним относятся подчеркивание, выделение жирным шрифтом, намеренное многократное использование явления» [1, с. 44].

– «Обучение грамматике должно осуществляться на аутентичных материалах, образцах использования того или иного грамматического явления в подлинно коммуникативных ситуациях, а не на специально составленных примерах, иллюстрирующих форму изучаемого грамматического явления» [1, с. 44].

Scott Thornbury, И. Л. Колесникова и О. А. Долгина сходятся во мнении, что сознательно-ориентированный подход был реализован и получил широкое распространение в компьютерном обучении, где база данных служит материалом для выполнения не только грамматических, но и лексических упражнений индуктивного характера. В процессе анализа многочисленных примеров учащиеся догадываются о значении и особенностях сочетаемости того или иного слова, делают выводы о его употреблении в речи.

Сторонники этого подхода отмечают, что он «призван интенсифицировать формирование лингвистической компетенции и не имеет прямой связи с формированием речевой компетенции у учащихся» [87, с. 114].

В настоящее время данный подход является всесторонне обсуждаемым в методической литературе, однако в практике обучения он еще не получил широкого применения в виде конкретных учебных материалов и пособий.

Список литературы

1. Колесникова И. Л., Долгина О. А. Англо-русский терминологический справочник по методике преподавания иностранных языков / И. Л. Колесникова, О. А. Долгина. – СПб.: Изд-во Русско-Балтийский информационный центр «БЛИЦ»; Cambridge University Press, 2001. 224 с.
2. Thornbury Scott How to teach grammar. – Longman. – 1999. 182 с.
3. Rutherford W., Smith M. Grammar and second language teaching: a book of readings / W. Rutherford, M. Smith. – New York: Newbury house, 1988. 260 с.

УДК 373.2–37.014.3

Яцкевич Л. А.

магістр 2 курсу навчання

Житомирський державний університет імені Івана Франка

ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР

Необхідна умова повноцінної підготовки дітей до школи – своєчасна сформованість всіх компонентів мовної системи, в тому числі граматичної.

Нова редакція Базового компонента дошкільної освіти містить мовленнєвий розвиток який виділено в самостійний напрям Освітня лінія «Мовлення дитини», вона є однією з основних і передбачає формування граматичної компетентності у дітей старшого дошкільного віку [1, с. 18].

Багато українських педагогів вивчали проблему розвитку мови, серед них є такі як А.М. Богуш, О.М. Біляєв, Н.В. Гавриш, К.Л. Крутій, також зарубіжні вчені, серед яких психологи, педагоги, лінгвісти, такі як Є.М. Водовозова, О.М. Гвоздьов, Л.С. Пешковський, А.С. Симонович, Є.І. Тихеева, К.Д. Ушинський. Великий внесок у вивченні питань з розвитку мовлення внесли такі педагоги як Н.К. Крупська, Ф.О. Сохін, Є.О. Флерина та ін.

Мета дослідження: обґрунтувати критерії, показники та виділити рівні сформованості граматичної компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами дидактичних ігор.

На основі аналізу базових ключових одиниць поняття «Граматична компетентність», ми виділили в єдине визначення – це правильність вживання граматичних форм мови, які відповідають законам і нормам (число, рід, відмінок та ін.), вміння самостійно корегувати правильність вживання граматичних форм.

Основою формування граматичної компетентності є дидактична гра, оскільки в дошкільному віці гра – провідний вид діяльності. Як метод, дидактична гра сприяє розвитку у дитини психічних процесів і інтелекту, а так само впливає на мову, адже гра неможлива без мовленнєвого спілкування [1, с. 693].

На основі аналізу літератури ми виділили критерії і показники формування граматичної компетентності старших дошкільників.

Перший критерій – засвоєння морфологічної сторони мовлення дошкільників, з наступними показниками :

- 1) узгодження слів у відмінку, розуміння і вживання іменників з прийменниками (в, на);
- 2) вміння узгоджувати іменники з прикметниками в роді і числі;
- 3) засвоєння форми родового відмінка однини та множини;

Другий критерій – засвоєння навичок словотворення відображається у таких показниках::

- 1) вміння правильно називати тварин та їх дитинчат в однині та множині;
- 2) вживання в мові іменників із зменшено – пестливими суфіксам;

Третій критерій – засвоєння навичок в області побудови речень (синтаксис) передбачає:

- 1) вміння вживати прості та складні речення.

У результаті проведення дослідження ми визначили загальні рівні сформованості граматично правильного мовлення дітей старшого дошкільного віку засобами дидактичних ігор:

Високий рівень: правильне вміння в узгодженні іменників з прикметниками в роді і числі, узгодження слів у відмінку, розуміння і вживання іменників з прийменниками (в, на), засвоєння форми родового відмінка однини та множини.

Середній рівень: правильне вміння в узгодженні іменників з прикметниками в роді і числі, помилки в узгодженні слів у відмінку, розуміють і вживають іменники з прийменниками (в, на), засвоєні форми родового відмінка однини та множини.

Низький рівень: не правильне узгодження іменників з прикметниками в роді і числі, помилки в узгодженні слів у відмінку, розуміють і вживають іменники з прийменниками (в, на), проблеми з утворенням форми родового відмінка однини та множини.

На основі аналізу базових ключових одиниць поняття “Граматична компетентність”, ми виділили в єдине визначення. Під граматичною компетенцією ми розуміємо правильність вживання граматичних форм мови, які відповідають законам і нормам (число, рід, відмінок та ін.), вміння самостійно корегувати правильність вживання граматичних форм.

Список літератури

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Видавництво, 2021. – 18 с. / *Офіційний сайт Міністерства Освіти і Науки України*. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti-derzhavnogo-standartu-doshkilnoyi-osviti-nova-redakciya>
2. Ушинський К. Д. Про вивчення граматики в зв'язку з загальними завданнями навчання мови // *Ізбр.пед.соч.* – М., 1954. – Т.2. – С. 693.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**СУЧАСНІ СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ
НАУКИ, ОСВІТИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ**

**Збірник тез доповідей Міжнародної
науково-практичної конференції**

частина 1

(19 жовтня 2021 р.)

Українською, англійською та російською мовами

Відповідальний за випуск: Загородний І. Д.

Технічний редактор: Нестеренко В. О.

Художній редактор: Михайленко К. В.

Коректор: Остаповець Н. М.

Дизайнери й верстальники: Артеменко А. А, Григоренко Л. О.

Підписано до друку 18.10.2021 р. Формат 60x90/16

Папір офсетний. Друк – ризографія. Умовн. друк. арк. 5,1

Гарнітура Times New Roman.

Наклад 500 примірників. Зам. № 13395

Надруковано у ФОП Сидоренко А. В.

Свідоцтво про державну реєстрацію серія В01 № 710364 від 07.01.2007 р.

36000, м. Полтава, вул. Дмитра Коряка, 3

Всі права захищені.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть автори.

Редакційна колегія може не поділяти думок авторів.

Офіційний сайт: <http://www.economics.in.ua>

